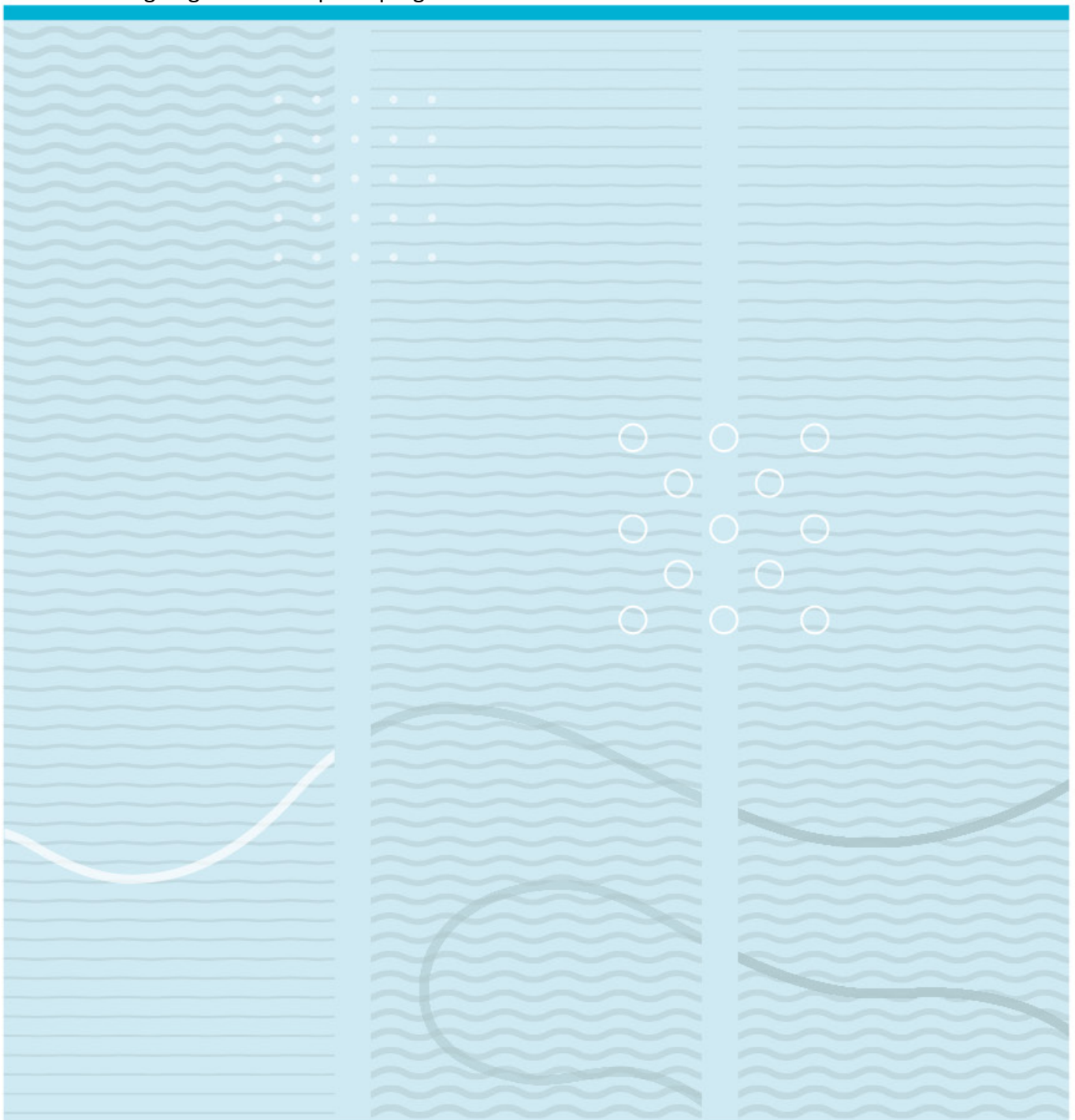

Sunniva Hamnes Eid

Hvordan brukes musikk i barnehage og i 1.klasse?

En sammenligning med fokus på lekpreget aktivitet.

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap
Institutt for pedagogikk
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2024 Sunniva Hamnes Eid

Denne avhandlingen representerer 45 studiepoeng

Sammendrag

Denne oppgavens problemstilling er som følger: Hvordan brukes musikk i barnehage og på 1.trinn? En sammenligning av bruk, med fokus på lekpreget aktivitet.

Med denne problemstillingen vil jeg bidra til forskningen på begynneropplæring, nærmere bestemt hvordan musikk har en funksjon i begynneropplæring. Jeg har valgt observasjon som forskningsmetode og har observert i tre 1.klasser og tre barnehager.

Funnene viser at musikk brukes på forskjellige måter i skoler og barnehager, og at den spiller en viktig rolle i barns daglige liv. Hvordan musikk brukes, avhenger mye av initiativet og kompetansen til de ansatte. Dette understreker viktigheten av at lærere og barnehageansatte er bevisste på musikkens betydning og får tilstrekkelig opplæring og ressurser til å integrere musikk i det pedagogiske arbeidet.

Musikk bidrar til barns trivsel, glede, fellesskap, personlig vekst og identitetsutvikling. Den styrker kulturelle og sosiale identiteter og har en pedagogisk nytteverdi, men dens estetiske og kreative verdi er også uvurderlig. For å gi barn en helhetlig og meningsfull oppvekst, er det viktig å fremheve disse aspektene av musikk.

Integrering av musikk som en sentral del av pedagogisk praksis kan berike barns hverdag og støtte deres emosjonelle utvikling. Gjennom systematisk og kreativ bruk av musikk kan man forbedre barns læringsopplevelser og bidra til å forme harmoniske, kreative og emosjonelt velbalanserte individer.

Disse funnene bekrefter at musikk har mange positive effekter på barn både i skolen og barnehagen. Selv om bruken varierer, er musikkens evne til å skape fellesskap, fremme læring og støtte emosjonell utvikling tydelig. Dette viser viktigheten av å inkludere musikk som en integrert del av utdanningen og barnehagearbeidet, avhengig av personalets holdninger og ferdigheter. Å bruke musikk i begynneropplæringen kan også bidra til en mer lekpreget skolehverdag.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	10
1.1 Bakgrunn for masterprosjektet	10
1.1.1. Problemstilling og forskningsspørsmål	11
1.2. Oppgavens oppbygging	11
1.3. Begrepsavklaring	11
1.3.1. Begynneropplæring.....	11
1.4.2. Musikk	12
1.4.3. Lek	13
1.4. Tidligere forskning.....	14
2. Teori	15
2.1. Hvorfor musikk?	15
2.1.1. Musikk og identitet.....	15
2.1.2. Musikk og fellesskap.....	16
2.1.3. Musikk til nytte	17
2.2. Barnekultur	18
2.2.1 Barns musikkultur.....	19
2.2.2. Spontansang	19
2.2.3. Barndomsbruddet	20
2.3. Musikk i barnehagen	21
2.4. Musikk i skolen	23
2.4.1. Musikk i skolen i dag.....	23
2.4.2. Musikk i begynneropplæringen:.....	25
2.5. Lek	25
2.5.1. Lek i begynneropplæringen.....	26
2.5. Overgang fra barnehage til skole.....	27
3. Metode	29
3.1. Kvalitativt forskningsdesign og observasjon som metode.....	29
3.1.1 Metodikk	29
3.1.2. Observasjon som forskningsmetode	30
3.2 Utvalg	32
3.3 Observasjon.....	33
3.4 Validitet og reliabilitet	33
3.4.1. Validitet	33

3.4.2. Reliabilitet.....	33
3.5 Etisk refleksjon.....	34
3.6 Analysemodell	35
3.6.1. Kvalitativ Analysemodell.....	35
3.6.2. Fordeler og Ulemper	36
4. Funn.....	37
4.1. Skoler.....	37
4.1.1 Skole A	37
4.1.2. Skole B	38
4.1.3. Skole C	39
4.1.4. Sammendrag av funn i 1.klassene	40
4.2. Barnehager	41
4.2.1. Barnehage 1	41
4.2.2. Barnehage 2	41
4.2.3. Barnehage 3	42
4.2.4. Sammendrag av funn i barnehagene.....	42
4.3. Totalt i skoler og barnehager	43
5. Diskusjon.....	46
5.1. Variasjon i bruk av musikk og personavhengighet.....	47
5.2. Fellessang	47
5.2.1 Musikk og fellesskap.....	49
5.2.2. Musikk og identitet.....	49
5.3. Spontansang og bakgrunnsmusikk	50
5.4. Fri lek og instrumentbruk	50
5.5. Musikkens nytteverdi	51
5.5.1. Musikk som overgangsverktøy	51
5.6. Barna og musikkglede	52
5.6.1. Barns naturlige musiske uttrykk	52
5.6.2. Kulturkollisjonen Mellom Barnekultur og Skolekultur.....	52
5.6.1. Musikk for Bevegelse.....	53
5.6.2. Musikk for Lytting	54
5.7. Barnekultur og barns musikkultur	54
6. Avslutning	56
6.1. Lek, estetikk og kreativitet.....	58
6.2 Lek i utdanningssystemet	59

6.2.1. Lekens fremtid i skolen	59
6.3. Betydningen av en god overgang	60
6.4. Oppsummering.....	61
7. Konklusjon	62

Innholdsfortegnelsen genereres automatisk fra stilene "overskrift 1", "overskrift 2" og "overskrift 3", samt tittel. Du bruker Overskrift 1 osv til nummererte overskrifter og stilen tittel til unummererte overskrifter. Dersom det er problemer med store bokstaver i innholdsfortegnelsen er dette fordi malen henter disse fra overskriftene. Høyreklikk i innholdsfortegnelsen og velg "Oppdater felt" – deretter "Oppdater hele tabellen" for å få med endringer.

Forord

Når tiden nå er inne for å levere fra seg dette prosjektet, kan jeg ikke unngå å reflektere over hvor altoppslukende og krevende det til tider har vært. Det har vært et arbeid som har krevd mye tid, energi og dedikasjon. Likevel har det også vært en prosess som har vært utrolig lærerik og ikke minst givende. Å få muligheten til å undersøke og fordype meg i en tematikk som virkelig interesserer og engasjerer meg, har vært et privilegium.

Det å skrive denne oppgaven har også bidratt til å gi meg en mengde ny innsikt. Jeg har fått utvidet mitt faglige repertoar og fått en dypere forståelse for emnet jeg har forsket på. Denne innsikten er ikke bare verdifull for oppgaven i seg selv, men vil også være svært nyttig i min jobb som lærer.

Nå som oppgaven er ferdigstilt, er det flere personer jeg ønsker å rette en stor takk til. Først og fremst vil jeg takke veilederen min, Barne Isaksen, for uendelig tolmodighet gjennom hele prosessen. Jeg vil også takke mine nærmeste for deres tålmodighet og støtte og min mann som tidvis har levd som alenepappa. Deres forståelse og oppmuntring har vært avgjørende for å holde meg motivert og opprettholde fremdriften. Jeg setter virkelig pris på deres ubetingede støtte og kjærlighet gjennom denne prosessen. Jeg vil også takke Martin Jakobsen for gode råd og innspill i innspurten.

Kristiansand, 30.05.2023

Sunniva Hamnes Eid

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for masterprosjektet

Musikk har alltid vært en stor del av mitt liv, og som lærer føles det naturlig for meg å integrere musikk i skolehverdagen, ikke bare i musikkundervisningen. Mange av mine kolleger i første og andre klasse bruker musikk til overganger, rydding, som introduksjon til en time, eller for å skape en rolig atmosfære i klasserommet. Men i disse situasjonene oppfordres sjelden elevene til å delta aktivt. De holder på med noe annet og musikken er i bakgrunnen eller blir brukt for å definere en gitt tid å rydde på eller sette en stemning. Etter å ha jobbet en del i barnehage og også selv ha barn i barnehagealder, er mitt inntrykk at bruken av musikk er ganske forskjellig i barnehagen og i skolen. Det kan være flere ulike årsaker til dette og det skal jeg komme tilbake til senere. Dette inntrykket har vekket min interesse for å utforske disse forskjellene og se om det er noe vi kan ta med oss fra barnehagen og inn i begynneropplæringen.

I barnehagen har jeg sett hvordan musikk brukes som en naturlig del av hverdagen. Barna synger og danser, og musikk brukes som et verktøy for å lære om språk, utvikle motoriske ferdigheter, sosiale interaksjoner og mye mer. Musikk blir en måte for barna å uttrykke seg på og en kilde til glede og engasjement. Jeg har også sett at barna oppfordres til å delta aktivt, improvisere og eksperimentere med lyder og rytmer. I rammeplanen for barnehagene står det

På skolen er min opplevelse at bruken av musikk i stor grad begrenser seg til musikktimene og overganger. Musikk er et eget fagområde og blir ikke fullt ut integrert i andre deler av undervisningen. Dette kan føre til at elevene går glipp av de mange fordelene musikk kan ha for deres læring og trivsel. I læreplanen ser vi at elevene etter andre trinn skal «leke med musikkens grunnelementer gjennom lyd og stemme» og «utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven» (Kunnskapsdepartementet, 2019).

Ut ifra denne planen kan vi forstå viktigheten med å la elevene oppleve musikk i de andre fagene. Spesielt dersom det ikke er satt opp egne timer til musikk.

1.1. Problemstilling og forskningsspørsmål

Denne oppgavens problemstilling er som følger: Hvordan brukes musikk i barnehage og på 1.trinn? En sammenligning av bruk, med fokus på lekpreget aktivitet.

Med denne problemstillingen vil jeg bidra til forskningen på begynneropplæring, nærmere bestemt hvordan musikk har en funksjon i begynneropplæring.

1.2. Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven er delt inn i syv kapitler. I det første kapitlet presenteres bakgrunnen for oppgaven og prosessen med å formulere problemstillingen. Innledningen vil også forklare noen sentrale begreper innenfor musikk og begynneropplæringen. Kapittel to introduserer ulike teoretiske perspektiver som er relevante for forskningen. I kapittel tre beskrives metoden jeg har brukt for å samle inn data, inkludert begrunnelsen for valg av metode, begrensninger, etiske hensyn og forskningens validitet. Dette kapitlet avsluttes med en beskrivelse av hvordan analysen er utført. I kapittel fire presenteres funnene, som deretter diskuteres i lys av den tidligere presenterte teorien. Oppgaven avsluttes med en oppsummering og en konklusjon.

1.3. Begrepsavklaring

1.3.1. Begynneropplæring

Begrepet "begynneropplæring" refererer til de første årene av skolegangen, der barna lærer grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og matematikk. Denne perioden er viktig fordi den legger grunnlaget for videre læring. Begynneropplæringen skal sikre at alle barn får en god start på skolen og er forberedt på videre læring. Ifølge Engen og Løkensgard Hoel (2005) er begynneropplæringen den undervisningen som skjer i de første skoleårene (1.–4. klasse) og som har som mål å gi elevene grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning (s. 12). Dette inkluderer også sosiale ferdigheter og utvikling av læringsstrategier.

Det er ulike tilnærminger og metoder i begynneropplæringen. Frost, Kjøning og Stenseth (2018) sier at undervisningen må tilpasses den enkelte elevs nivå og behov. De understreker at tilpasset opplæring er viktig, og dette innebærer å møte elevenes individuelle forutsetninger og behov (s. 23). Eikeseth (2020) påpeker at en god begynneropplæring må ta hensyn til både faglig og sosial læring. Det er viktig å skape et trygt og inkluderende læringsmiljø (s. 45). Selv om begynneropplæringen har klare mål og metoder, er det også utfordringer. Stray og Wittek (2018) sier at forskjeller i barnas bakgrunn, erfaringer og utviklingsnivåer kan skape utfordringer for lærerne. En av de største utfordringene er å håndtere det store mangfoldet blant elevene (s. 67). Begynneropplæring er en viktig fase i utdanningssystemet som legger grunnlaget for videre læring og utvikling. Det krever tilpasset undervisning, en helhetlig tilnærming og et trygt læringsmiljø for å møte elevenes ulike behov og forutsetninger. Med en god begynneropplæring kan alle barn få en god start på skolegangen og utvikle de nødvendige ferdighetene for fremtiden.

1.4.2. Musikk

Det er vanskelig å gi en klar definisjon på hva musikk er, og det finnes ulike tolkninger og perspektiver på hva som definerer musikk. Komponister bruker ofte sin musikk til å uttrykke sine egne tanker og følelser, og noen leter etter bestemte meninger eller program i musikken, mens andre er mer opptatt av musikkens autonomi og at musikken ikke kan uttrykke annet enn seg selv. Noen mennesker mener at musikk handler om lyder som kommer fra instrumenter eller vokal utøvelse som er organisert i en bestemt rytme eller melodi. Andre mener at musikk er alt som oppfattes som lyd og som har en viss struktur eller rytme. Noen vil til og med argumentere for at støy kan være musikk hvis det er organisert på en bestemt måte (Angelo & Sæther, 2019, s. 9).

Filosofer har også forsøkt å tolke musikken og dens betydning i forhold til tid og samfunn. Musikk er ofte knyttet til estetiske diskusjoner om hva som er god og dårlig musikk, og det kan være ulike meninger om hva som er estetisk verdifull musikk. Sæther (2019) har et ønske om å bidra til en utvidet forståelse av musikk, og han ser musikkelementene som en palett som maleren bruker for å skape kunstverk. Ut fra dette perspektivet kan musikkforståelse utvides til å inkludere ulike måter å uttrykke lyd og sette sammen musikalske elementer på. Til syvende og sist kan forståelsen av musikk være en personlig refleksjon, og det finnes ingen absolutt definisjon som alle

kan enes om. Musikk kan uttrykke ulike meninger og følelser, og det kan være en kilde til glede og inspirasjon for mange (Angelo & Sæther, 2019, s. 38-39).

Musikk kan oppleves overalt og angår de aller fleste mennesker. Det vil alltid være diskusjoner om hva musikk er og hva den uttrykker. Mange vil hevde at musikk er et non-verbalt språk, men kan musikk uttrykke noe konkret? Musikk kan knyttes direkte til følelsesuttrykk og nært til sosiale sammenhenger. Even Ruud (1996, gjengitt i Sæther & Aalberg) sier at man kan ramme inn ulike faser i livet med musikk. Vi kan huske musikkopplevelser vi har knyttet til minner. Gjengens favoritt-låter, sanger man hørte på med en kjæreste, ferier eller tunge dager og perioder. Når vi hører den samme musikken senere kan den framkalle minner og opplevelser (Sæther & Aalberg, 2008, s. 11-12).

1.4.3. Lek

Forskjellige aktører har ulike forståelser og definisjoner av lek. I oppgavens teoridel vil jeg gå enda nærmere inn på begrepet. Her vil jeg nøye meg med å si at leken anses som en viktig arena der barn kan utforske, skape og utvikle ferdigheter og sosiale relasjoner (Becher et al., 2019, s. 15). Det viktigste er å skape en atmosfære der barna føler seg trygge og glade både i lek og læring, slik at de får både støtte og utfordringer. Leken er en uvurderlig arena for dette (Bechet et al., 2019, s. 67-68).

Grunnen til at jeg gjør denne undersøkelsen med et fokus på lekpreget aktivitet, er at de nye læreplanene for grunnskolen har skapt forventninger om økt vektlegging av lek i begynneropplæringen. Implementeringen av Fagfornyelsen fra høsten 2020 har også understreket betydningen av å skape gode sammenhenger og fremhevet læring gjennom lek og utforsking i overgangen fra barnehage til skole. Dette fokuset er spesielt relevant for arbeidet med de yngste barna i skolen. Dersom de yngste barna skal kunne leke og samtidig lære gjennom lek i skolen, er det behov for økt kunnskap om lek og tilnærminger som legger til rette for lek i dagens skole.

1.4. Tidligere forskning

Dessverre er det begrenset tilgang på oppdatert litteratur, både basert på forskning og erfaring, som omhandler barnet som et lekende og lærende individ i de første skoleårene. Lekens natur er mangfoldig og kan ikke fanges opp av en enkelt definisjon. Det finnes ulike teorier som eksisterer parallelt og kan betraktes i sammenheng med både teorier om læring og synet på barn og barndom (Becker et al., 2019, s. 9).

Likevel vil jeg nevne to forskningsartikler jeg har lest om dette temaet.

«*Et språk er jo.. Det er jo musikk.*» - *Musikk som metode i lese- og skriveutviklingen.*

(Valberg, 2023). Denne studien undersøker hvordan musikk brukes som metode i begynneropplæringen, spesielt i forhold til lese- og skriveutvikling. Resultatene viser at musikk brukes rutinemessig i undervisningen, men at dens rolle i lese- og skriveopplæringen ikke er sentral. Det er en sammenheng mellom læreres selvtillit i musikkundervisning og deres praktiske erfaring med musikk, noe som tyder på at lærerutdanningen bør ha større fokus på musikkpedagogikk (Valberg, 2023).

Den andre er *Musikkens rolle i begynneropplæringen* (Backmann & Christensen, 2022).

Denne artikkelen utforsker hvordan musikk kan bidra til en mer lekpreget skolehverdag i begynneropplæringen. Funnene viser at musikk ikke bare støtter læring, men også fremmer trivsel, glede og fellesskap blant elevene. Forfatterne argumenterer for at musikk bør integreres som en sentral del av den pedagogiske praksisen, og understreker behovet for at lærere får tilstrekkelig opplæring og ressurser til å bruke musikk effektivt i undervisningen (Backmann & Christensen, 2022).

I Becker, Bjørnstad og Hogsnes' bok «Lek i begynneropplæringen» løfter de frem ulike perspektiver på lek og lekende tilnærminger i skolen. Dette ved hjelp av nasjonale og internasjonale forskningsbidrag. De ønsker å bidra til «bevisstgjøring, refleksjon, og videre diskusjon og forskning rundt lek; både om fenomen og som arbeidsform i skolen» (Becker et al., 2019, s. 9).

2. Teori

2.1. Hvorfor musikk?

Mange voksne som jobber med barn, fremhever betydningen av musikk av flere grunner. Noen ser på musikk som en kilde til trivsel, glede og fellesskap blant barna. Andre ser på musikk som en effektiv måte å arbeide med språkopplæring eller sosial kompetanse. Noen påpeker også at musikk kan være en måte å bearbeide følelser og opplevelser på som ikke lett kan uttrykkes verbalt (Sæther & Angelo, 2014, s. 120).

Musikk har en unik evne til å berøre våre følelser og sette i gang både kroppslige og mentale reaksjoner. Musikkaktiviteter går utover bare underholdning; de bidrar til å skape mening, stimulerer til undring og er en vesentlig del av vår personlige utvikling. Dette samsvarer med ideen om barnehagen og skolen som en arena for personlig dannelse (Sæther & Angelo, 2014, s.9).

2.1.1. Musikk og identitet

I boken "Musikkens nærvær" utforsker forfatteren, Halfdan Skjervheim, musikkens eksistens og nærvær i våre liv. Han undersøker hvordan musikk kan gi oss en følelse av mening og tilstedeværelse, og hvordan den kan påvirke vår opplevelse av tid og rom. Skjervheim tar utgangspunkt i filosofiske og estetiske teorier og undersøker deretter musikkens rolle i ulike situasjoner, fra konserter og opplevelser i naturen til musikk i hverdagen og i massemediene. Boken er et viktig bidrag til musikkfilosofi og estetisk teori og tar opp spørsmål om musikkens betydning og innflytelse i menneskets liv.

Samtidig gir musikken oss rom for opplevelser av mestring og tillit til våre egne ferdigheter. Når vi synger eller spiller et instrument og oppnår suksess, styrker det vår selvtillit og vår tro på oss selv. Musikken blir dermed ikke bare en kilde til glede og trøst, men også en plattform for personlig vekst og utvikling (Ruud, 1996).

Læreplanen?

Om musikkfaget og livsmestring skrives: «I musikkfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at eleven utvikler evne til å uttrykke seg gjennom

musikk, sang og dans. Fellesskapet rundt musikk bygger relasjoner mellom mennesker, gir mestringsfølelse og bidrar til et positivt selvbilde, når musikkens faglige og estetiske dimensjoner ivaretas. Musikk er en ressurs for å gjenkjenne, sette ord på og håndtere tanker og følelser, i medgang og motgang. Kunstneriske uttrykk gir mulighet til å forstå bedre både sitt eget og andres følelsesliv, og dette legger grunnlag for god psykisk helse.» Utdanningsdirektoratet (Utdanningsdirektoratet, "Psykososialt miljø og helse i skolen»).

2.1.2. Musikk og fellesskap

Musikk spiller en viktig rolle i å skape fellesskap og samhørighet blant enkeltpersoner og grupper. Gjennom felles musikkopplevelser kan mennesker knytte bånd, uttrykke følelser og styrke tilhørigheten til en gruppe eller samfunn. I følge Skånland (2019) fremmer musikk deltakelse og samhandling blant individer, spesielt i grupper eller fellesskap. Gjennom å synge sammen, spille instrumenter eller danse til musikk kan mennesker oppleve en følelse av samhørighet og fellesskap (s. 72).

Dette kan være spesielt tydelig i skolesammenhenger, der musikkaktiviteter som kor, orkestre og band bringer elever sammen i felles øvelser og forestillinger. I tillegg til å fremme sosialt samvær, kan musikk også bidra til å skape et inkluderende miljø der alle føler seg velkomne og akseptert. Nordisk ministerråd (2018) påpeker at musikk kan være en brobygger som knytter sammen ulike kulturelle, sosiale og språklige grupper (s. 19). Ved å inkludere ulike musikalske tradisjoner og uttrykk i felles musikkopplevelser, kan skoler og samfunn bidra til å fremme forståelse, respekt og toleranse blant en mangfoldig elevmasse.

Samtidig kan musikk også være et kraftig verktøy for å uttrykke kollektive følelser og verdier. Gjennom sanger, hymner eller nasjonale melodier kan mennesker uttrykke stolthet, solidaritet og identitet med sin gruppe eller nasjon (Skregelid & Knudsen, 2022, s. 102). Dette kan styrke følelsen av tilhørighet og samhørighet i en gruppe og bidra til å skape et sterkt fellesskap.

Gjennom samspillet med andre mennesker blir vi bevisst vår egen kropp og følelser. Grunnlaget for vår subjektivitet er i ferd med å ta form. Musikk fungerer som en stabilisator og forankrer oss i situasjoner der nære relasjoner gir oss den

grunnleggende tilliten som er nødvendig for å utforske omverdenen (Ruud, 2013, s. 82). Videre skriver Ruud (2013) at musikk også kan fungere som en måte å utforske og uttrykke en del av vår kulturelle eller sosiale identitet. For eksempel kan musikk som er viktig for vår familie eller venner, være en måte å opprettholde og styrke vårt samhold og fellesskap. På samme måte kan musikk som er knyttet til en bestemt kulturell eller etnisk gruppe, bidra til å styrke vår tilhørighet til denne gruppen (s. 82).

2.1.3. Musikk til nytte

Musikk blir ofte fremhevet for sin nytteverdi, for eksempel i forbindelse med språkstimulering, logisk-matematisk intelligens, sosialt samspill eller en etterlengtet pause i en travel skolehverdag (Varkøy, 2003; Sæther & Angelo). Anne Bamford mener at godt tilrettelagt musikkarbeid, sammen med andre kunstfag, kan bidra til at barn blir bedre lesere og skrivere, har mindre fravær på skolen og trives bedre (Bamford 2008). Læreplaner for musikk i skolen legger også vekt på "nytteverdier", som for eksempel å styrke klassemiljøet, utvikle konsentrasjon, ansvarsfølelse og faglig utvikling i andre fag (Varkøy 2003). I barnehagen blir musikkarbeid fremhevet som nyttig for å styrke utviklingen av motorikk, språk, samarbeidsevner, turtaking og mer. Musikkarbeid i barnehagen og skolen er formålstjenlig for mange utviklingsområder, men dette betraktes som heldige bieffekter, ikke som musikkarbeidets kjerne. Hvis musikkarbeid kun begrunnes ut fra dets nytteverdi, går vi glipp av poenget.

Det er mulig å anerkjenne både de positive bieffektene av musikkarbeid og dets kjerneverdi samtidig. Musikkarbeidet lider ikke nødvendigvis hvis det også gir positive konsekvenser. Det er det samme barnet som trenger estetisk stimulering og som kan dra nytte av formålmessige tilnærminger i skolen. Noen fag har målbare læringsutbytter, men dette gjelder ikke kunstfagene i sin helhet. Estetiske prosesser inneholder ofte åpne, uformulerbare og ikke-etterprøvbare elementer. Tankene om lek, estetikk og kreativitet som bærekraftige tilnærminger til livet, både individuelt og i fellesskap, er videreført i diskusjonen om musikk som en del av danningen. Samtidig argumenteres det for musikk og kunstfag som unike og kvalitativt distinkte former for kunnskap og forståelse. Dermed kan det betraktes som utilfredsstillende å kun begrunne musikk ut fra dens nytteverdi, selv om den utvilsomt har mange positive bieffekter. (Angelo & Sæther, 2014, s. 136).

2.2. Barnekultur

Barnekultur omfatter barns aktive deltakelse i kulturuttrykk som mottakere, medspillere eller utøvere. Begrepene barnekultur og barns kultur kan virke like, men de skiller seg på noen områder. Forskere deler vanligvis mellom kultur for barn, kultur med barn og kultur av barn (Danbold & Evenstvedt 1995). Barnekultur er bredere og inkluderer barns egne skapende uttrykk som sanger, fortellinger og lek. Danbolt og Enerstvedt (1995) påpeker at barns kultur, lik folkekultur, er muntlig. Dette er tydelig blant barn i barnehagealder, der lek er den dominerende aktiviteten. Leken er sosial og må deles med andre barn.

Barnekultur inkluderer også aktiviteter der barn og voksne samhandler, som musikk, teater, kunst og spill. Det tredje aspektet er kulturprodukter laget spesielt for barn (Angelo & Sæther, 2014, s. 100). Disse tre områdene er nøkkelen til å forstå bredden av barnekulturen. Musikkaktiviteter i barnehagen omfavner ofte en kombinasjon av disse elementene. Noen ganger synger vi sanger og spiller musikk som er spesielt laget med tanke på barn. Vi deler eventyr som "Bukkene Bruse" og "Rødhette og ulven", leser bøker som "Albert Åberg" fra barne-tv og spiller musikk fra "Dyrene i Hakkebakkeskogen". Barn ser kinofilmer og lytter til pop, viser og rockemusikk. Gjennom disse opplevelsene kan barn lære både musikk og historiefortelling som de kan integrere i sin egen lek, fantasifulle fortellinger og musikalske improvisasjoner. Dette viser hvordan en kulturell oppvekst kan berike barns egne uttrykk (Angelo & Sæther, 2014, s. 100).

Når barn opplever kjedsomhet, viser de ofte en unik evne til å være kreative. Selv om man kanskje skulle tro at barns egen kultur handler om fullstendig frihet til å uttrykke seg, lever de faktisk innenfor et kulturelt rammeverk med normer og regler som definerer hva som er akseptabelt eller ikke. Barns kulturelle uttrykk varierer nødvendigvis basert på den kulturen, tradisjonen og religionen de befinner seg i. Tydelige retningslinjer og grenser kan begrense eller åpne opp for "godkjente" leker, sanger og aktiviteter. Det er de voksne som vanligvis styrer dette, og de retter barnas atferd i tråd med de kulturelle normene (Angelo & Sæther, 2014, s. 101).

Når vi observerer barn under lek, kan vi se et mangfold av uttrykksformer. Barn er i stadig bevegelse, utforsker lyder gjennom stemmen, kroppen og materialene de har

tilgjengelig. De kommuniserer ivrig om alt som opptar dem her og nå. I lekens univers viser barna frem sitt komplette repertoar av ferdigheter. Deres uttrykk er ikke fragmentert, det er ikke bare musikalsk, sosialt, fysisk eller kognitivt, men alt dette smelter sammen til én helhetlig uttrykksform. Forskere med ulik faglig bakgrunn har ofte spesifikke interesser når de studerer barns utvikling, men det vil virke unaturlig å separere disse utviklingsområdene. Barnet er en helhetlig enhet, der alt er sammenvevd (Angelo & Sæther, 2014, s. 69).

2.2.1 Barns musikkultur

Jon-Roar Bjørkvold, en pioner innen forskning på barns kultur og musikalske uttrykk, har utforsket den musikalske barnekulturen i ulike land, inkludert Russland og USA (1989). Han har påpekt at lek er sentralt i barnekulturen, og han finner mange likhetstrekk i hvordan barn uttrykker seg gjennom lek. Leken og barnekulturen har en betydelig innvirkning på barnets liv senere, da vi også finner klare elementer av lek hos voksne.

I mange språk er ordet for lek og spill det samme, som for eksempel på engelsk, hvor "play" kan bety både lek og å spille. Leken inkluderer både bevegelse og lyd, og dette utgjør en viktig basis for barnets erkjennelse. Bjørkvold argumenterer for at barns spontane musikalske utfoldelse er nærmere knyttet til begrepet lek enn den tradisjonelle oppfatningen av hva musikk er. Det kan være utfordrende å oppdage barns spontane sang når man har en snever forståelse av musikk. Vår oppfatning av disse spontane uttrykkene er avgjørende for hvordan vi responderer på barnas kreative uttrykk. Vi kan oppmuntre til mer aktivitet, delta i spontane improvisasjoner med barnet, eller bare observere og lære mer om hva barnet er opptatt av (Angelo & Sæther, 2014, s. 104).

2.2.2. Spontansang

Spontansang er en naturlig del av barns hverdag, enten det er under lek eller andre aktiviteter. Den kan fungere som et lydspor til barnas bevegelser og handlinger. Det bemerkelsesverdige er at spontansangen kommer uten voksenoppfordring, men følger likevel normene og reglene i barnekulturen (Bjørkvold, 1989). I barnehagen er det vanlig å observere barn som synger mens de tegner. Sangen reflekterer ofte det barnet

skaper på papiret. Barn synger ikke bare når de er glade, men også i intense uttrykk av sinne eller frustrasjon (Angelo & Sæther, 2014, s. 104). De uttrykkene barn viser gjennom spontansangen kan variere betydelig, men de handler vanligvis om øyeblikkets hendelser, ofte i en sosial setting, og om temaer som engasjerer og fanger barnets interesse (Angelo & Sæther, 2014, s. 105).

Barn uttrykker seg musikalsk spontant i ulike situasjoner, enten det er under utelek, ved tegnebordet eller på stellebordet, hvor man kan observere ulike sangformer knyttet til opplevelser og aktiviteter. Hvis barnehagen dyrker en kultur der det musikalske og spontane er en naturlig del av hverdagen, kan det ha stor betydning for barns kreative utfoldelse. Ifølge Roy May (1994) handler kreativitet om mot til å skape. Å være åpen for barns undring og uttrykk krever en kreativ tilnærming og evne til improvisasjon, som igjen skaper et trygt miljø der barn føler seg oppmuntret til å være originale og kreative (Angelo & Sæther, 2014, s. 118).

2.2.3. Barndomsbruddet

Jon-Roar Bjørkvold, en norsk musikkpedagog og professor, introduserte begrepet "barndomsbruddet" i sitt verk *"Det musiske menneske"*. Dette konseptet refererer til den perioden i et barns liv hvor det naturlige uttrykket gjennom lek, sang og musikk blir brutt ned av voksenlivets krav og strukturer. Bjørkvold argumenterer for at barn naturlig uttrykker seg gjennom musiske former, men at dette ofte undertrykkes når de begynner i skolesystemet og møter samfunnets normer som legger mindre vekt på slike uttrykk. Bjørkvold beskriver skolens strukturerte og ikke-musiske læringsformer som en kontrast til barnekulturens spontane og musikalske tilnærminger. Han betegner denne forskjellen som en skadelig kulturkollisjon. Han fremhever ulike spenningsforhold som oppstår når skolekultur og barnekultur møtes. Han mener at denne undertrykkelsen kan ha negative konsekvenser for barnets helhetlige utvikling og velvære (Bjørkvold, 1989, s. 123-125).

I sin bok argumenterer Bjørkvold for at det er viktig å ikke bare bevare, men også å fremme barnas naturlige musiske uttrykk gjennom hele oppveksten for å sikre en balansert og helhetlig utvikling. Han understreker at skolen og samfunnet bør

tilrettelegge for mer lek, sang og kreativitet i barns daglige liv for å motvirke de negative effektene av "barndomsbruddet" (Bjørkvold, 1989, s. 130-132).

2.3. Musikk i barnehagen

Barnehagen fungerer som et kulturelt læringsmiljø, og dette betyr at barnehagelæreren må ha kunnskap og begreper for å engasjere seg i musikkaktiviteter med barna. Som en kunst- og kulturarbeider må barnehagelæreren kunne reflektere over hvordan kunnskap, holdninger og ferdigheter spiller sammen i de estetiske prosessene med barn.

Diskusjonen om musikkens rolle i barnehagen spenner fra å betrakte det som et trivselsfag til et kunnskaps- eller estetisk fag. I barnehage og barnehagelærerutdanning er musikk en del av kunstfagene innenfor "kunst, kultur og kreativitet", mens det i skolen og allmennlærerutdanningen hører til under "estetiske fag". Ifølge noen fagfolk, som Aud Berggraf Sæbø, bør vi foretrekke betegnelsen "kunstfag" for å understreke de spesifikke teknikkene, uttrykksformene og materialene som er karakteristiske for hvert kunstfag (Gjengitt i Angelo & Sæther, 2014, s. 120). Kunst handler også om håndverkskunnskap, der hver kunstform krever kjennskap og ferdigheter i ulike teknikker, konvensjoner og materialer.

Selv om estetikk og kreativitet ikke er forbeholdt kunstfagene, kan det hevdes at kunstfagsopplæringen spesielt vektlegger estetiske og kreative arbeidsformer. Uansett hva faget kalles, er det avgjørende at den som leder opplæringen i kunstfag, kan reflektere over hvorfor det er viktig å investere tid og ressurser i dette arbeidet. I barnehagen er dette ansvarlig for barnehagelæreren (Angelo & Sæther, 2014, s. 120).

Når vi observerer barn under lek, kan vi se et mangfold av uttrykksformer. Barn er i stadig bevegelse, utforsker lyder gjennom stemmen, kroppen og materialene de har tilgjengelig. De kommuniserer ivrig om alt som opptar dem her og nå. I lekens univers viser barna frem sitt komplette repertoar av ferdigheter. Deres uttrykk er ikke fragmentert, det er ikke bare musikalsk, sosialt, fysisk eller kognitivt, men alt dette smelter sammen til én helhetlig uttrykksform. Forskere med ulik faglig bakgrunn har ofte spesifikke interesser når de studerer barns utvikling, men det vil virke unaturlig å

separere disse utviklingsområdene. Barnet er en helhetlig enhet, der alt er sammenvevd (Angelo & Sæther, 2014, s. 69).

Å ta en helhetlig tilnærming til å studere barns musikalske utvikling innebærer ikke nødvendigvis å undersøke alle utviklingsområder på én gang. Det handler heller om å se på barns musikalske utvikling i sammenheng med deres generelle utvikling. Å fokusere på barnets musikalske sider kan bidra til å støtte og fremme utviklingen på andre områder, for eksempel motoriske ferdigheter, sosiale ferdigheter og kommunikasjonskompetanse. Ved å gi barn muligheter til å utforske og uttrykke seg gjennom musikk, kan man legge grunnlaget for en bredere og mer integrert utvikling (S Angelo & Sæther, 2014, s. 70).

Vi kan se tydelige forbindelser mellom musikkens elementer og utviklingen av kommunikasjonsevner. Musikk blir ofte beskrevet som et nonverbalt språk, til tross for at det er i stand til å formidle konkrete følelser og tanker. Likevel har de musikalske aspektene en betydning for barns utvikling av talespråk (Angelo & Sæther, 2014, s. 84). Musikalsk lek kan også bidra til å styrke barns begrepsforståelse (Angelo & Sæther, 2014, s. 87).

Barns kreative utfoldelse har en positiv innvirkning på utviklingen av talespråket. Gjennom improvisasjon og eksperimentering, fra tidlig lalling til sang og babling til tale, utforsker barnet ulike måter å uttrykke seg på. I denne skapende prosessen skaper barnet sine egne tekster og melodier, som ofte blir delt og videreført fra barn til barn. Disse prosessene innebærer mange gjensidige dialoger og responser, der barna aktivt samhandler og bygger videre på hverandres bidrag. Barnets indre behov for å uttrykke seg og egen motivasjon for kommunikasjon er like viktig som de planlagte aktivitetene fra pedagogens side (Angelo & Sæther, 2014, s. 89).

Musikalsk utvikling er en integrert del av barnets generelle utvikling. Barnet møter musikk og uttrykker seg gjennom musikk, og hvordan disse møtene og uttrykkene oppleves, har stor innvirkning på barnets utvikling. Gjennom å presentere ulike perspektiver og eksempler har jeg forsøkt å belyse de ulike sammenhengene mellom musikalsk utvikling og utvikling på områder som kommunikasjon, sosialt samspill, motoriske ferdigheter, talespråk og kognisjon.

Det er blitt understreket at moderne forskning på barns utvikling vektlegger barnets samspill med omgivelsene og den konteksten det befinner seg i. Opplevelse og det kroppslige aspektet av musikk spiller en vesentlig rolle i denne sammenhengen. Barnets musikalske erfaringer, både individuelt og i samspill med andre barn og voksne, bidrar til å forme en musikalsk kultur i barnehagen som er avgjørende for barnets musikalske interesse og utvikling.

Det relasjonelle aspektet ved musikalsk samvær med barn er av stor betydning. Det innebærer å kunne observere barnet, tilpasse seg deres uttrykk, og gi respons på deres ulike deltakerstrategier i musikkaktiviteter. For barnehagelæreren er det avgjørende å utvikle et variert repertoar, både musikalsk og pedagogisk, for å kunne motivere, anerkjenne og utfordre barna. Et oppmerksomt øye vil kunne oppfatte de estetiske og musikalske aspektene i barns væremåte og forstå deres betydning for helhetlig utvikling (Angelo & Sæther, 2014, s. 96).

2.4. Musikk i skolen

Musikk og sang har alltid vært en viktig del av vårt skole- og utdanningssystem. Opprinnelig fokuserte undervisningen på salmesang, men etter hvert fikk også folkesangen en sentral rolle i individets dannelse og utvikling. Gjennom tidene har sang blitt vektlagt i varierende grad i ulike læreplaner, men kunnskap om sang har vært en naturlig del av allmennutdanningen i vår kultur (Hovdenak & Olsen, 2007, s. 23). For de yngste barna er lek viktig for trivsel og utvikling, og lek gir mulighet for kreativ og meningsfylt læring i hele opplæringen. Elevene skal lære gjennom sansing, tenkning, estetiske uttrykk og praktiske aktiviteter (Kunnskapsdepartementet, 2020). Musikk er et estetisk uttrykk som kan benyttes i flere fag.

2.4.1. Musikk i skolen i dag

Høsten 2020 ble det introdusert nye læreplaner for både grunnskolen og videregående opplæring som en del av fagfornyelsen, en revisjon av både fagplaner og den overordnede delen av læreplanverket (Kunnskapsdepartementet, 2020). Disse læreplanene har generelt blitt godt mottatt, men det har også vært noen bekymringer. (Beckmann & Christensen, 2022, s.138). En av disse bekymringene er at begrepet

"sang" ikke lenger er inkludert i den overordnede delen av planen, selv om sang fremdeles er en del av fagplanene for musikk og norsk (Kunnskapsdepartementet, 2020).

Videre skriver Beckmann og Christensen (2022) at frykten for at sangaktiviteten skal bli mindre prioritert i den hektiske skolehverdagen har ført til en rekke reaksjoner. Det virker som om det synges mindre i skolene nå enn tidligere, men det er lite forskning som kan gi klarhet i denne situasjonen. Som svar på dette har 32 nasjonale organisasjoner gått sammen i et felles "Opprop for svekkelse av sang i skolen» i Krafttak for sang (2019). I dette oppropet krever organisasjonene at sang fortsatt skal være en aktivitet i skolehverdagen og at den skal få den rettmessige plassen den fortjener i læreplanene. De krever også at det skal være obligatorisk med sang og sangledelse i grunnskolelærerutdanningen, og at det skal være enkelt for lærere å få tilgang til både sangrepertoar og kurs.

I skolen er musikk et eget fagområde. I dag består musikkfaget i grunnskolen av fire hovedområder: utøve musikk, lage musikk, oppleve musikk og kulturforståelse (Utdanningsdirektoratet, 2020). Ut fra disse hovedområdene blir kompetansemålene definert og læreplanen gir noen retningslinjer for hvordan man kan jobbe med de ulike delene. I læreplanen for musikk (Utdanningsdirektoratet, 2020) står det at å *utøve musikk* handler om det praktiske arbeidet med musikken og at elevene skal spille på ulike instrumenter, synges og danse. Her er viktige begreper kommunikasjon, samhandling, formidling og øving. Andre sentrale grunnelementer i musikken som puls, rytme, tempo, melodi, dynamikk arbeides med for å bidra til både elevenes kunnskap og kreative prosesser. Når elevene *lager musikk* utvikler de kreativitet og skapende evner. De skal eksperimentere og utforske ulike arbeidsmetoder og øver på sette sammen egne musikalske uttrykk.

I 2006 ble det introdusert et "kunnskapsløft" og et konsept om en "kunnskapsskole", med vekt på grunnleggende ferdigheter og målbare kompetansemål (LK06). Året etter fulgte en strategiplan for å ivareta kunst- og kulturfagene i utdanningssystemet (Kunnskapsdepartementet, 2007). Angelo mener at kunnskapsutvikling ikke kan være bærekraftig uten samtidig å legge vekt på å skape kunst, eller utviklingen av kunstneriske ferdigheter (Angelo & Sæther, 2014, s.126).

2.4.2. Musikk i begynneropplæringen:

Bruk av musikk i begynneropplæringen kan ha mange positive effekter på barns læring og utvikling. Ifølge Vinge og Tønnesen (2018), kan musikk bidra til å utvikle både kognitive og sosiale ferdigheter hos barn. De skriver at "musikkaktiviteter i skolen kan fremme elevenes språklige bevissthet, matematisk forståelse, og sosiale ferdigheter" (s. 32). Dette gjør musikk til et verdifullt verktøy i begynneropplæringen.

Musikk kan styrke barns kognitive utvikling ved å stimulere områder i hjernen som er involvert i språk og matematikk. Eidesen og Sørmo (2019) understreker at "musikk og rytmeøvelser kan hjelpe barn med å utvikle en bedre forståelse av matematikk gjennom mønster og struktur" (s. 47). Musikk bidrar også til å forbedre hukommelsen og konsentrasjonsevnen, noe som er essensielt i begynneropplæringen.

Musikkaktiviteter kan også fremme barns sosiale ferdigheter og emosjonelle utvikling. Ifølge Haugland og Johansen (2020) kan "deltakelse i musikkaktiviteter som sang, dans og spill i gruppe styrke elevenes samarbeidsevner, selvfølelse og evne til å uttrykke følelser" (s. 55). Musikk skaper et inkluderende miljø hvor alle barn kan delta, uavhengig av deres faglige ferdigheter.

Lærere kan integrere musikk i ulike fag og aktiviteter for å berike begynneropplæringen. Eksempler på dette kan være å bruke sanger og rim i språkundervisning, eller å inkludere rytmeøvelser og musikkspill i matematikkundervisningen. Dette gjør læringen mer engasjerende og kan bidra til å holde elevenes oppmerksomhet.

2.5. Lek

Ordet "lek" kan forstås på flere måter, avhengig av konteksten. Generelt sett refererer lek til aktiviteter som barn deltar i for moro skyld, uten nødvendigvis å ha et annet formål enn selve aktiviteten. Ifølge Lillemyr (2004) kan lek defineres som en aktivitet som er frivillig, selvbestemt, og ofte preget av fantasi og kreativitet (s. 28). Øksnes (2010) beskriver lek som en grunnleggende og naturlig del av barndommen, hvor barn lærer og utvikler seg gjennom samspill og utforskning (s. 15).

Lek er et begrep som har stor betydning for barns utvikling og læring, men det er også et begrep som er omdiskutert og verdiladet. Forskjellige aktører har ulike forståelser og definisjoner av lek. I den nordiske utdanningsmodellen, spesielt i barnehagen, har den frie lekens egenverdi for barn vært grunnleggende gjennom barnehageårene. Leken anses som en viktig arena der barn kan utforske, skape og utvikle ferdigheter og sosiale relasjoner (Becher et al., 2019, s. 15).

Lek er ofte den rammende konteksten hvor barn utforsker og forstår verden rundt seg. Det finnes ulike perspektiver på hva lek er og hva som definerer god lek (Lillemyr 2001, 2004; Øksnes 2010). I rammeplanen for barnehagen understrekes det at "lek, estetiske aktiviteter, humor og kreativitet er fenomener som henger sammen» (Kunnskapsdepartementet, 2006) (Angelo & Sæther, 2014, s.121).

I lek og estetisk aktivitet basert på lek er risikoen for mislykkethet lav. Når handlinger skjer i en "på liksom" eller fiktiv virkelighet, er det liten risiko for personlig konsekvens, selv om noe skulle gå galt. Feil er heller ikke nødvendigvis til stede i denne fantasiverdenen. Likevel kan mestringen som barnet oppnår gjennom lek og musikkopplevelser føles ekte og verdifull, og bidra til en styrket selvtillit. Ved å legge til rette for musikalsk aktivitet på en måte som gjør det trygt for hvert enkelt barn å delta, kan barnehagelæreren også legge til rette for den tilliten barnet trenger i ulike situasjoner (Angelo & Sæther, 2014, s.122).

2.5.1. Lek i begynneropplæringen

I skolen, hvor det nå er mer fokus på å lære og være flink, er det stadig flere som lurer på om det er tid til å leke. Noen lurer også på hva slags lek som er best, og hvordan lek kan hjelpe barna med å lære mer. Disse spørsmålene har vært viktige å diskutere helt siden reformen i 1997, da seksåringer begynte på skolen.

Reformen i 1997 innebar også opprettelsen av SFO (skolefritidsordning) som et tilbud for alle barn i småskolen. SFO kunne sees som en naturlig konsekvens av senket skolestart, og det var ønskelig at innholdet og organiseringen i SFO skulle ha et sosialpedagogisk perspektiv, lignende det man finner i barnehagen. En av intensjonene med reformen var å videreføre barnehagens pedagogikk og arbeidsmåter inn i skolen. Den nye førsteklassen skulle inkorporere det beste fra både barnehagen og skolen, og

leken skulle ha en sentral rolle (Becher et. al., 2019, s. 15) Over 20 år er gått siden reformen, og det har de siste årene blitt uttrykt bekymring fra politikere, forskere og fagfolk for at intensjonen bak senket skolestart ikke er blitt innfridd. Allerede i Læreplanverket for Kunnskapsløftet fra 2006 ble begrepet lek tatt ut av læreplanen, noe som har bidratt til bekymringen rundt lekens plass i skolen (Haug 2015; Jonassen 2017; Hogsnes 2019).

Det finnes relativt lite forskning som er direkte rettet mot de første årene i skolen. Dette har resultert i få publiserte bøker og fagtekster som tar opp betydningen av lek i skolen. Det har imidlertid i de siste årene vært en økende interesse for tidlig innsats og begynneropplæring i lærerutdanningene. Det er også forskningsmessig belegg for å stille spørsmål ved skolens ivaretagelse av seksåringenes behov for bevegelse og varierte, lekende arbeidsformer. Barn i denne alderen har en naturlig trang til å være aktive og utforske verden rundt seg gjennom fysisk lek. Det er viktig å skape rom både inne i klasserommet og ute for at barna kan få utløp for sin energi og utfolde seg gjennom ulike lekende aktiviteter. Dette kan bidra til økt engasjement, trivsel og læring (Becher et al., 2019, s. 16)

I rammeplanen for barnehager understrekes lekens betydning for barns læring og utvikling. Det står at lek skal ha en sentral plass i barnehagens hverdag, og at leken skal være en arena for læring, utforskning og sosialt samspill (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Sæther og Angelo (2014) fremhever at lek også kan være estetisk, hvor barn uttrykker seg gjennom kunstneriske aktiviteter som musikk og drama (s. 121). Bjervås (2011) påpeker at lek ofte sees som en aktivitet uten spesifikke mål, men som likevel er avgjørende for barns kognitive, sosiale og emosjonelle utvikling (s. 34). Videre forklarer Becher et al. (2019) at lekens rolle kan variere mellom barnehage og skole, men at dens betydning for barns trivsel og læring er udiskutabel (s. 15).

2.5. Overgang fra barnehage til skole

De nye læreplanene for grunnskolen har skapt forventninger om økt vektlegging av lek i begynneropplæringen. Implementeringen av Fagfornyelsen fra høsten 2020 har også understreket betydningen av å skape gode sammenhenger og fremhevet læring

gjennom lek og utforsking i overgangen fra barnehage til skole. Dette fokuset er spesielt relevant for arbeidet med de yngste barna i skolen. Dersom de yngste barna skal kunne leke og samtidig lære gjennom lek i skolen, er det behov for økt kunnskap om lek og tilnærminger som legger til rette for lek i dagens skole og skolefritidsordning (Becker et al., 2019, s. 9).

Hvordan overgangen til skolen tilrettelegges, påvirker betydelig barnas trivsel og deres videre utvikling og læring. Det har vært en langvarig diskusjon om barnehagen skal forberede barna på skolen, eller om skolen skal tilpasse seg barna. En undersøkelse gjennomført i Danmark og på Island viste betydningen av lek og gode relasjoner for barns trivsel i barnehagen. Vennskap mellom barna, egenaktivitet og positive relasjoner til pedagogene ble identifisert som viktige faktorer for gode læringsmiljøer. Barna uttrykte at de foretrakk aktiviteter som tillot dem å være aktive og deltakende, både i barnehagen og på skolen. Dette indikerer at barn ønsker en undervisningsform på skolen som oppmuntrer til aktiv deltakelse og utforsking, støttet av pedagogene. Skolen bør derfor bygge på barnas erfaringer og opplevelser fra barnehagen for å skape et best mulig læringsmiljø (Becher et al., 2019, s. 17).

Lek kan være limet i overgangen fra barnehage til skole (Becher et al., 2019, s. 15). Lek er viktig i diskusjonen om hvordan vi lærer. Det er positivt at skolen legger vekt på lek som en del av læringen. Lærerne jobber nå med å skape gode rammer for både fri lek og strukturert lek som en del av undervisningen. Dette gir håp om bedre læring og trivsel for barna (Becher et al., 2019, s. 54).

«Opplæringen skal danne hele mennesket og gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner» (Kunnskapsdepartementet, 2017).

3. Metode

3.1. Kvalitativt forskningsdesign og observasjon som metode

I dette kapitlet vil jeg først forklare hvordan jeg har valgt min tilnærming for å besvare problemstillingen og diskutere oppgavens vitenskapsteoretiske grunnlag. Deretter vil jeg beskrive og gi begrunnelser for hvordan jeg har valgt, samlet inn og behandlet datamaterialet. Etter det vil jeg vurdere studiens kvalitet i forhold til begrepene validitet og reliabilitet, før jeg til slutt vil presentere mine refleksjoner angående etiske hensyn.

Formålet med forskning er å generere kunnskap om hvordan verden ser ut og hvordan ulike elementer er sammenkoblet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 45). Diverse vitenskapsteoretiske perspektiver uttrykker på ulike måter hvordan vi kan oppnå vitenskapelig innsikt i virkeligheten. Det har oppstått en klar distinksjon mellom selve virkeligheten på den ene siden og forskeren som skal skape kunnskap om denne virkeligheten på den andre siden (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 45).

3.1.1 Metodikk

Metodikk innebærer å følge en bestemt vei for å nå et mål (Barn og unges læringsmiljø, 2008, s. 227). Når man har en klar hensikt med studien, blir det også lettere som forsker å ta et veloverveid valg av forskningsmetode. Dette gjør det mulig å samle inn den nødvendige datamengden for å besvare studiens mål og forskningsspørsmål (Krumsvik et al., 2019, s. 162). Forskning er vanligvis delt inn i to hovedtilnærminger: kvantitative og kvalitative metoder (Krumsvik et al., 2019, s. 28). Kvantitative metoder er basert på tall og kvantifiserbare størrelser for å studere virkeligheten og sosiale fenomener, mens kvalitative metoder innhenter informasjon om virkeligheten ved hjelp av ord og språk (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89). Ved å anvende kvalitative metoder får man mer detaljert og grundig innsikt i det fenomenet som studeres (Johannessen et al., 2021, s. 23). Hovedmålet med kvalitativ forskning har fra starten av vært, og forblir fortsatt, å beskrive og forstå "den andre" (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 99). I denne tilnærmingen forsøker man å forstå og beskrive hva bestemte individer gjør, samt hvilken betydning deres handlinger har for dem i deres eget liv.

Når vi ønsker å studere fenomener i deres naturlige sammenhenger, blir observasjon en nærliggende metode. Observasjon er en viktig og vanlig forskningsmetode innenfor samfunnsvitenskapene (Jacobsen, 2017, s. 41). Jeg har derfor valgt å bruke observasjon som forskningsmetode i denne studien.

3.1.2. Observasjon som forskningsmetode

Bjørndal beskriver observasjon som å iakttå og/eller å undersøke (Bjørndal, 2019, s.33). Torja (2021, s. 62) påpeker at observasjon kan gi tilgang til sosiale situasjoner som de involverte ikke selv har tolket. Basert på disse bidragene kan observasjon være en passende forskningsmetode for å belyse temaet. Observasjon tillater en mer objektiv betraktning av situasjonen, og forskeren kan få bedre innsikt i det som egentlig foregår sammenlignet med intervjuer av lærer og elev. Det bør imidlertid erkjennes at observasjon aldri kan være helt objektiv, da forskeren sannsynligvis vil bli påvirket av egne synspunkter og påstander om temaet. En bevisstgjøring av disse utfordringene kan likevel bidra til å oppnå en viss grad av nøytralitet, selv om total objektivitet er i praksis umulig. Denne problematikken må også tas i betraktning når man vurderer observasjon som metode.

I forkant av observasjonen hadde jeg en antakelse om at det ble brukt mye mer musikk i barnehagene. I dette tilfellet var det viktig at jeg var bevisst på min egen forutinntatthet og teori om hvordan ting var. Jeg har selv jobbet i både barnehage og mye i skolen og har med meg en viss erfaring. Samtidig har jeg også holdt på med musikk hele livet og det har vært naturlig for meg å bruke musikk i min pedagogiske virksomhet. Derfor var jeg veldig bevisst på min egen nøytralitet i observasjonene og tolkninger av observasjonene. Jeg ble også overrasket over resultatet og det viste seg at mine tanker og teorier ikke helt stemte.

En av fordelene med observasjon er at den gir forskeren mulighet til å samle data om atferd og interaksjoner i autentiske og naturlige omgivelser. Observasjon kan dermed gi en mer realistisk beskrivelse av fenomener enn andre forskningsmetoder, som for eksempel spørreundersøkelser. En annen fordel er at observasjon kan gi forskeren tilgang til data som ikke kan fås gjennom andre metoder (Jacobsen, 2017, s. 41). I mitt

tilfelle vil jeg ikke bare kunne observere hvordan musikk brukes, men også barnas deltakelse og reaksjoner.

Observasjon kan utføres på ulike måter, for eksempel ved deltakende observasjon eller ikke deltakende observasjon (Jacobsen, 2017, s. 42). I denne studien har jeg valgt en deltakende observasjon. En av fordelene med deltakende observasjon er muligheten til å fange opp den totale situasjonen og atferdsmønstre hos de som blir observert.

Forskeren er til stede under hendelsene som utspiller seg og blir dermed en førstehåndskilde. Observasjonen skjer i den sosiale konteksten til deltakerne, noe som muliggjør en mer helhetlig forståelse.

Likevel er det også utfordringer knyttet til observasjon som metode. En utfordring er at forskeren kan påvirke fenomenet som blir observert ved sin tilstedeværelse (Jacobsen, 2017, s. 42). Selve forskningsprosessen kan også påvirke fenomenene som forskeren ønsker å studere. Menneskers atferd kan endres når de er klar over at de blir observert, noe som gjør det vanskelig å vite hvordan de ville ha oppført seg hvis de ikke var blitt observert (Halvorsen, 2008, s. 136). Dette kan for eksempel være tilfelle i denne studien hvis pedagoger eller andre voksne ønsker å imøtekomme forskerens forventninger og derfor legger inn mer bruk av musikk enn vanlig. En annen utfordring er at forskeren ikke alltid har tilgang til å observere alle relevante hendelser eller interaksjoner, og dermed kan gå glipp av viktig informasjon (Jacobsen, 2017, s. 42). Siden jeg skal observere alene har jeg en utfordring i frilek-situasjoner der jeg ikke vil være i stand til å observere alle barna og derfor ikke få med meg alt som skjer.

Observasjon innebærer at vi bruker våre sanser på en mer disiplinert og gjennomtenkt måte enn det vi vanligvis gjør i hverdagen. Gjennom observasjon kan vi få innsikt i hva folk faktisk gjør, noe som kan avvike fra det de sier at de gjør eller har gjort. Handlinger i seg selv er imidlertid ikke alltid selvforklarende. Derfor må forskeren tolke og gi mening til det som er observert. For å kunne tolke det observerte, er det nødvendig å ha mer kunnskap enn det selve observasjonen gir. Forskeren trenger blant annet å vite hvor representativt det observerte er - hvor ofte det forekommer - og hva slags betydning folk tillegger handlingen. Forskeren trenger også å vurdere om de observerte ville oppført seg annerledes hvis de ikke var blitt observert (Halvorsen, 2008, s. 133).

Observasjonen kan også variere i grad av struktur. I en strukturert observasjon velger forskeren på forhånd bestemte aktiviteter som skal observeres, mens en ustrukturert observasjon gir en mer åpen tilnærming uten begrensninger til spesifikke aktiviteter. Datatype vil være kvantitativ i det første tilfellet og kvalitativ i det andre (Grønmo sitert i Halvorsen, 2008, s. 135). På mange måter har jeg hatt en strukturert observasjon da spesifikke aktiviteter var bestemt på forhånd. Samtidig har jeg observert fritt og observert barna hele dagen i ulike situasjoner og aktiviteter.

Til slutt kan observasjonen klassifiseres som direkte eller indirekte. Ved direkte observasjon er de som blir observert klar over at de blir studert, og de er informert om hensikten med observasjonen. Ved indirekte observasjon er de som blir observert ikke klar over formålet med observasjonen (Halvorsen, 2008, s. 135). Også her er jeg innom begge klassifiseringene. De voksne visste om formålet av observasjonen, mens barna bare visste at jeg skulle se hvordan de hadde det.

3.2 Utvalg

Jeg har valgt å observere i tre førsteklasser og tre barnehager.

Barnehager:

- To kommunale barnehager på stor avdeling.
- En privat familiebarnehage med blandede aldersgrupper.

Skoler:

- Tre kommunale skoler.
- En av skolene er mindre og har bare en klasse per trinn. De andre har tre.

To av skolene var på Sørlandet og den siste skolen, samt alle barnehagene var i Nord-Norge. Jeg har valgt å variere i både størrelse på skoler og barnehager, samt geografisk område for å unngå likheter basert på dette.

3.3 Observasjon

Jeg skal være tilstede en hel dag og observere hvordan musikk blir brukt i løpet av hele dagen i både 1.klassene og i barnehagene. Hvis jeg har spørsmål stiller jeg de direkte til de voksne som er tilstede underveis i løpet av dagen. Jeg deltar i alle aktiviteter gjennom dagen. I tillegg observerer jeg frilek ute og inne.

Skoledagen på 1.trinn er ca. kl. 08.30 - 13.30

En dag i barnehagen er kl. 07.30-16.30.

3.4 Validitet og reliabilitet

3.4.1. Validitet

Validitet refererer til hvor godt et forskningsverktøy måler det det er ment å måle, og sikrer at resultatene av en undersøkelse er meningsfulle og relevante i forhold til forskningsspørsmålet (Ringdal, 2018, s. 97). En høy grad av validitet indikerer at det som måles faktisk reflekterer det fenomenet forskeren ønsker å studere. Forskeren må også være oppmerksom på skjevheter i utvalget eller feilkilder i datainnsamlingen (Ringdal, 2018, s. 98). Ved å bruke observasjon som metode for jeg førstehåndsinformasjon om hvor mye musikk som brukes og hvilken funksjon den har. Samtidig må jeg vurdere som nevnt tidligere hvordan både forskeren og forsoningsprosessen kan påvirke de som blir observert.

3.4.2. Reliabilitet

Reliabilitet refererer til stabiliteten i måleresultater over tid. En måling er reliabel hvis den gir samme resultat ved gjentatte målinger under like betingelser (Ringdal, 2018, s. 97). Innenfor kvantitativ forskning er reliabilitet spesielt knyttet til etterprøvbarehet, det vil si om en annen forsker ville kommet frem til de samme resultatene hvis studien ble gjentatt på et senere tidspunkt av en annen forsker. Dette konseptet kan imidlertid være utfordrende å anvende i kvalitative studier. I kvalitativ forskning spiller forskerens rolle og samspill med informantene en viktig rolle i innsamlingen av data. Dermed blir etterprøvbarehet vanskeligere å oppnå, da forskeren, informantene og de omgivende forholdene ofte varierer (Dalen, 2011, s. 93). For eksempel, hvis flere forskere

observerer musikkaktiviteter i barnehagen og skolen, bør de komme til samme konklusjon om hvordan musikken blir brukt.

3.5 Etisk refleksjon

Etikk dreier seg om retningslinjene for riktig og moralsk forsvarlig atferd, der etikken gir oss en referanse og veiledning for å ta etiske beslutninger når vi står overfor ulike situasjoner (Dalland, 2020, s. 168). Etisk refleksjon er en sentral del av ethvert forskningsprosjekt. Dette innebærer å vurdere og tenke gjennom hvilke vurderinger, regler og normer som styrer forskningsprosessen (Bjørndal, 2019, s.155).

Observasjon som forskningsmetode innebærer å studere mennesker i deres naturlige miljø. Når personvernopplysninger ikke lagres, reduseres noen bekymringer, men det er fortsatt viktig å håndtere andre etiske aspekter forsvarlig. En grunnleggende etisk forutsetning er informert samtykke. Deltakerne må være fullt informert om forskningsprosjektets natur, formål, og hvordan deres data vil bli brukt. Ifølge Norsk senter for forskningsdata (NSD) må deltakerne gi sitt frivillige og informerte samtykke til å delta i studien (NSD, 2021). Dette innebærer å gi deltakerne tilstrekkelig informasjon på et forståelig språk og sikre at de forstår at de kan trekke seg når som helst uten negative konsekvenser.

Selv om personvernopplysninger ikke lagres, må forskeren sikre konfidensialitet og anonymitet for deltakerne. Dette betyr at ingen individuelle deltakere skal kunne identifiseres i rapporteringen av funnene. Thagaard (2021) påpeker at forskeren må beskytte deltakernes identitet ved å anonymisere data og unngå bruk av detaljer som kan avsløre deres identitet. Verken i mine notater eller i denne rapporten er det mulig å identifisere noen av deltakerne.

Transparens i forskningsprosessen er også en viktig etisk forpliktelse. Ifølge Blikstad-Balas og Dalland (2021) betyr dette å være åpen om forskningsprosessen, inkludert metodiske valg og hvordan dataene er analysert. Dette bidrar til å bygge tillit mellom forskeren og deltakerne, og sikrer at forskningen er etterprøvbart.

Forskeren må også reflektere over sin egen rolle og hvordan denne kan påvirke forskningen. Thagaard (2021) understreker at forskeren må være bevisst på egne

fordommer og holdninger som kan påvirke dataene og tolkningen av disse. I mitt tilfelle er det viktig at jeg prøver å se bort fra min egen forutinntatte holdning som er basert på individuelle opplevelser. En siste etisk vurdering er ærlig presentasjon av funnene. Dette betyr at ingen motstridende eller uønskede funn er lagt til eller fjernet (Andersen-Bakken & Dalland, 2021, s.204).

3.6 Analysemodell

I min studie har jeg valgt en kvalitativ analysemodell.

3.6.1. Kvalitativ Analysemodell

Kvalitativ analyse er en metode for å forstå og tolke meningen bak data som tekst, intervjuer, observasjoner og andre ikke-numeriske data. Målet er å få en dypere forståelse av sosiale fenomener gjennom detaljerte beskrivelser og analyser.

Datainnsamling: Data samles inn gjennom metoder som dybdeintervjuer, fokusgrupper, observasjoner og dokumentanalyse. Disse metodene gir detaljerte data som fanger opp nyanser i det som studeres (Ringdal, 2013, s. 182). Dataene i denne studien ble samlet inn gjennom observasjon i tre 1.klasser og tre barnehager. Observasjonene fokuserte på mengde og funksjon av musikk som ble brukt i disse settingene. Dette er en form for deltakende observasjon, hvor forskeren er til stede i miljøet og noterer hva som skjer.

Transkribering: Intervju- og observasjonsdata skrives ned ord for ord. Dette gir en nøyaktig skriftlig gjengivelse av de muntlige dataene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 204). Observasjonene ble registrert skriftlig, hvor hver aktivitet knyttet til musikk ble notert. Dette inkluderte antall sanger sunget, bruken av musikk i bevegelsesaktiviteter, lytting til musikk og bruk av musikk som overgang mellom aktiviteter.

Koding: Dataene deles opp i mindre deler og merkes med koder som representerer viktige temaer eller konsepter. (Malterud, 2017, s. 65). Kodingen gjøres manuelt i denne oppgaven. Dataene ble kodet for å identifisere ulike typer bruk av musikk og mengden av hver type aktivitet. Kodene fellelsanger, bevegelsessanger, lyttesanger, overgangssanger, spontansang og bakgrunnsmusikk ble brukt.

Kategorisering: Kodene grupperes i bredere kategorier. Dette hjelper til med å organisere dataene og finne mønstre og temaer som går igjen (Tjora, 2021, s. 158).

Kodene ble deretter gruppert i disse kategoriene:

- Musikk som fellesskapsaktivitet (fellessanger)
- Musikk som fysisk aktivitet (bevegelsessanger)
- Musikk som lytting og ro (lyttesanger)
- Musikk som praktisk verktøy (overgangssanger)
- Musikk som uttrykksform?? (spontansang)

Jeg samler funnene i tabeller for å enklere sammenligne funnene i de ulike kategoriene.

Tematisk analyse: Kategoriene analyseres for å finne hovedtemaer. Dette innebærer å se etter mønstre, likheter og forskjeller i dataene og tolke betydningen av disse temaene (Braun & Clarke, 2006, s. 83).

Teoretisk tolkning: Funnene tolkes i lys av eksisterende teori og litteratur. Dette hjelper til med å sette resultatene i en bredere kontekst og diskutere hvordan de bidrar til å forstå det studerte fenomenet (Malterud, 2017, s. 83).

3.6.2. Fordeler og Ulemper

Det er flere fordeler ved kvalitativ analysemodell. Den gir en dyp forståelse av fenomenet innenfor sin kontekst (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 158). Metoden er fleksibel og kan tilpasses underveis i forskningen, noe som gjør det mulig å utforske nye spørsmål som dukker opp (Ringdal, 2013, s. 192). Datainnsamlingen gir detaljerte data som kan belyse komplekse sosiale fenomener (Malterud, 2017, s. 94).

Det er også noen ulemper ved denne analysemodellen.

Kvalitativ analyse kan være tidkrevende. Det tar mye tid å samle inn og analysere dataene (Tjora, 2021, s. 172). Analysen kan påvirkes av forskerens egne tolkninger, noe som kan utfordre objektiviteten (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 204). Funnene er ofte spesifikke for den studerte konteksten og kan være vanskelig å generalisere til andre situasjoner (Ringdal, 2013, s. 198).

4. Funn

Jeg har observert i tre barnehager og 1.trinn på tre skoler. Jeg har observert to kommunale barnehager og en familiebarnehage. I de kommunale barnehagene var jeg på stor avdeling og familiebarnehagen er en blandet gruppe med to avdelinger sammen. Alle skolene jeg har observert i er kommunale, men en av skolene er en mindre skole og har bare én klasse per trinn. Jeg har observert skoler og barnehager både på Sørlandet og i Nord-Norge for å unngå likheter på grunn av geografisk plassering og miljø. Jeg har vært tilstede hele dagen i både barnehagene og på skolene.

Videre skal jeg komme med en oppsummering av mine observasjoner i de ulike skolene og barnehagene, samt gi en oversikt over musikkens funksjon og mengde i tabeller.

4.1. Skoler

4.1.1 Skole A

På vei inn i klasserommet på morgenen vises en video på skjermen. Det er et rolig klassisk stykke, og på videoen ser elevene orkesteret som spiller. De lytter til musikken og det er en rolig stemning i rommet. Dette stykket blir brukt i alle overganger resten av dagen. Funksjonen blir en kryssning av overgang og lytting, men for de elevene som bruker lang tid i garderoben blir det ikke så mye tid til lytting. Valget av musikk i overgangene virker motivert av å beholde roen i klasserommet. Man merker at elevene er vant til at alle overganger foregår på denne måten. Det er en rutine og de fleste elevene går rolig til plassen sin og lytter og ser på videoen. Læreren spiller gitar til alle fellessangene og den første sangen er en velkommen-sang. I denne sangen synges alle navn, inkludert de voksne, de har blikkontakt med læreren og nikker når navnet sitt blir nevnt. Alle barna er med og synger.

Velkommen til skolen:

Velkommen til skolen alle mann, vi starter dagen med en sang.

Vi skal få det fint i lag hvis alle kan hjelpe til litt i dag

Vi sier hei, hei til ____ , og hei, hei til ____ ,

hei, hei til ____ , og hei, hei til...

... vi sier hei, hei til alle, nå treffes vi igjen

Vi håper vi skal få det bra på skolen her i dag.

I løpet av en av arbeidsøktene hadde de en pausedans. Her hadde de tjent seg opp poeng, så det er tydeligvis noe de gjør jevnlig og barna virket veldig motiverte for å samle flere poeng sammen for å få neste premie. I overgangen til lunsj ble det som nevnt tidligere spilt av det klassiske stykket med video. Deretter sang de en matsang. Ute i friminuttet var det noen jenter som sang og nynnet mens de lekte. I den siste timen hadde de kunst og håndverk og jeg observerte flere som nynnet og spontansang mens de tegnet, klippet og limte. På slutten av dagen sang de en avslutningssang og læreren spilte gitar.

Dagen vår er over nå:

Dagen vår er over nå, vi skal takke pent og gå

Takk for alt som du har gitt meg, gode smil har jeg fått fra deg

Vi vil møtes snart igjen, du min kjære klassevenn

Jeg er glad i klassen vår her på skolen hvor vi går

Jeg er trygg og har det fint her, tenk at alle vet hvem jeg er

En ting det har jeg forstått her på skolen er det godt.

4.1.2. Skole B

I oppstarten av dagen lyttet elevene til sangen «En fin dag i mars». Barna satt stille i lyttekroken og så på musikkvideoen. Deretter sang de «Når du ser en venn» sammen. De fleste av barna sang med. Læreren snakket etterpå om hvordan man kan være en god venn og spurte om noen av elevene hadde tenkt til å være en god venn for noen i dag. Før lunsj sang de en matsang hvor elevene sang og klappet i takt på lårene. Etter friminuttet hadde de stasjoner. Det var bakgrunnsmusikk på en tegnestasjon og på en

av de andre stasjonene satte læreren i gang «(Husker du den gang) Da de hodeløse sang». Sangen hadde ikke noe med oppgaven eller temaet og gjøre, men virket motivert av å holde motivasjonen og humøret til elevene oppe. Flere av elevene sang med på refrenget. De lo av teksten. Det ble også sagt noen regler som ble initiert av læreren. I matematikktimen på slutten av dagen så de en episode av MKX. En matematikkserie fra NRK. I hver episode er det en sang for forklarer hvordan man kan tenke eller løse et matematisk problem. Noen av barna sang med etter hvert. Som avslutning på dagen sang de en «takk for i dag»-sang.

Når du ser en venn:

*Når du ser en venn som trenger
hjelp og trøst og gode ord,
er det du som har fått sjansen
til å være venn og bror*

*Når du ser en venn som gråter
for at andre gikk sin vei,
skal du rekke hånden frem
og si: "Kom her og lek med meg»*

4.1.3. Skole C

Alle på trinnet var samlet på morgenen og sang sammen. De sang flere sanger og elevene var veldig engasjerte. En lærer akkompagnerte på gitar. De sang en «hei-sang» og «good morning». Begge sangene ble repetert. Etter det sang de en canon med *Ev ve te Bergen, I like the flowers* og *Blue moon*. Elevene ble delt i grupper og sang forskjellige partier. I noen partier sang alle det samme. Denne morgensamlingen ble avsluttet med sangen «Nå kan alle stille opp» mens elevene stilte seg opp klassevis. De har morgensamling hvor de synger sammen med hele trinnet hver dag. På morgenmøtet inne i klasserommet sang de «Hvilken dag er det i dag» og læreren spilte gitar. Denne dagen hadde de også en fellesøving til *Storsamling* som 1.trinn skulle ha for hele skolen. Alle sangene som ble sunget hadde elevene lært i løpet av 1.klasse og de øvde på ni sanger. Det var to lærere som spilte gitar.

Etter en faglig gjennomgang i norsktimen hadde de en trening/dansepause med en video fra YouTube. Deretter satte de i gang med arbeidsøkten. Før mat sang de en matsang og ute i friminuttet ble det spilt musikk. Det var fint vær og lærerne fortalte at de ofte tar med seg en høyttaler ut hvis været tillater det. Elevene fikk også være ute og leke litt etter friminuttet. På slutten av dagen samlet de hele trinnet igjen og sang sammen. Elevene holdt hender, gynet og sang «Nå må du og jeg si hadet». Til slutt sa de i kor: «Takk for i dag, vi har hatt det koselig i lag».

4.1.4. Sammendrag av funn i 1.klassene

Jeg har valgt å se bort fra øvingen i Skole C da dette ikke inngår i den typiske skolehverdagen på denne skolen. Den står ført nederst i tabellen under «ekstra».

Sammenfatning av resultatene fra skolene:

Funksjon	Skole A	Skole B	Skole C
Fellessang	3 sanger	3 sanger	7 sanger
Bevegelse	1 sang		1 sang
Lytting		1 sang	
Overgang	4 sanger		
Bakgrunn		20 min (stasjon)	40 min (friminutt)
Skape/ spontansang	Spontan sang av flere elever under formingsaktivitet i K&H	1 sang på en av stasjonene.	
Ekstra		Musikk i MKX matematikk-serie. Noen av barna sang med	I tillegg hadde de en øvelse til storsamling der de sang 9 sanger + et rop

4.2. Barnehager

4.2.1. Barnehage 1

Det første jeg observerte av musikk i denne barnehagen var en matsang før frokost. Et barn fikk velge sang fra laminerte sangkort som hang på veggen. Under samlingen litt senere ble det sunget mange sanger, og barna var engasjerte. Den første sangen var "Lille Petter edderkopp". Den måtte de synges to ganger etter ønske fra barna. "1000-ben gikk ut i sølevær", rocke-versjon av "Bæ bæ lille lam", "Hjulene på bussen", "Pitt Pott nøtt" og "Oppe på fjellet". Til slutt sang de "De renslige troll". Da satte den voksne an stemningen og begynte sakte. Alle barna "tørket støv" med å forsiktig gni hendene sammen så de lagde en svosje-lyd. Den voksne kommenterte etterpå at det ikke alltid er like mange sanger i samlingsstund, men at det forekommer ofte. Etter et nytt måltid og ny matsang som et annet barn fikk velge, skulle de gå ut. I gangen oppsto det da en ventesituasjon og den voksne valgte å synges for barna. Først sang hun "En og to og tre indianere". Etter sangen sa flere barn "Igjen!", og da ble den sunget en gang til. Flere av barna sang med. Deretter sa et av barna at den voksne skulle synges om den måken som bæsjet på hodet til et av barna i barnehagen. Jeg spurte den voksne om dette etterpå og hun fortalte at det var en sang hun diktet til dem en annen gang de ventet på at alle skulle kle seg. Denne gangen diktet hun en ny versjon - fra måkens perspektiv. Til slutt sang den voksne "Du skal få en dag i mårå". Barna sang ikke med, de bare lyttet. Det ble ikke brukt musikk senere på dagen utenom spontansang av noen barn i lek.

4.2.2. Barnehage 2

I den rolige morgenstunden i barnehagen, mens barna ble levert litt etter litt, var det musikk på anlegget. Spillelisten inneholdt en blanding av norske barnesanger og andre norske klassikere, som Knutsen og Ludvigsens "Kanskje kommer kongen". Under samlingsstunden ble det sunget to korte sanger i starten. "Kom nå her" og "Hvilken dag er det i dag". Det virket som at de alltid starter samlingen på denne måten og med disse to sangene. For å avslutte samlingen sa de en regle: "Hei og hå, hei og hå, samlingsstund er over nå!". Etter samlingen sa den voksne at de også har samlinger med flere sanger. Da får barna velge eller trekke sangkort fra en boks. Til spising fikk et av barna velge matsang. Denne dagen var det godt vær og barna var lenge ute.

Jeg observerte noe spontansang av noen barn som husket. Mot slutten av dagen ble det spilt musikk fra samme liste på anlegget.

4.2.3. Barnehage 3

Det første av musikk jeg observerte i denne barnehagen var et barn som sang "Hjulene på bussen" i lek sammen med noen andre barn. I samlingsstund sang de "God morgen alle sammen" og "Hvilken dag er det i dag?". Også i denne barnehagen opplevde jeg at dette var en fast rutine på åpning av samlingsstund. De lyttet til deler av to sanger i forbindelse med 17.mai-markering. Ute gikk barna i tog og da ble det spilt korpsmusikk fra en høyttaler. Etter toget var det aktiviteter ute og en av disse var en dansestasjon. En voksen ledet an både koreograferte og frie danser. Her var det mange engasjerte barn. Inne litt senere på dagen var avdelingen i et stort all-rom. Det var det både en stor skjerm, tjukkaser, store pute-klosser og noen leker. En voksen satt på en video på skjermen og noen av barna danset til. Etter sangen var det mange barn som kom med ønsker. De lekte også en "the floor is lava-game" fra YouTube. Her var alle barna i sving og det var stort engasjement. I samme rom, litt etterpå, var det noen barn som fant en tromme og en tamburin. De sang nasjonalsangen og gikk i tog mens de trommet og ristet på tamburinen. Etter en stund var det ny samling med hele barnehagen i forbindelse med 17.mai-markeringen. Her ble det brukt noen av de samme dansene som var brukt ute under aktivitetene og de lyttet til nasjonalsangen. Det var den samme voksne som ledet an denne samlingen og dansene, som ute tidligere på dagen. På slutten av dagen ble det satt på musikk inne på avdelingen.

4.2.4. Sammendrag av funn i barnehagene

Jeg har i denne tabellen ikke ført opp alle dansene og sangene fra 17.mai-markeringen i den ene barnehagen. Dette fordi det var utenom den vanlige rutinen i barnehagen. Det står under «Ekstra» nederst i tabellen.

Resultatene fra barnehagene:

Funksjon	Barnehage 1	Barnehage 2	Barnehage 3
Fellessang	11 sanger	3 sanger	2 sanger
Bevegelse			4 sanger
Lytting	3 sanger		4 sanger
Overgang			
Skape/musisere	Spontansang i frilek En voksen som diktet en sang i garderoben	Noe nynning og spontansang i utelek	Spontansang i frilek + noen barn som spilte instrumenter gikk i tog og sang nasjonalsangen
Bakgrunn		1 t 33 min	Ca 20 min
Ekstra		Regle i samlingsstund	Markering 17.mai Dans ute: 20 sanger Dans inne: 3 sanger Lytting: 2 sanger + korpsmusikk i tog

4.3. Totalt i skoler og barnehager

Sammendrag av funn fra skolen og barnehager:

Funksjon	Skoler	Barnehager	Kommentar
Fellessang	12 sanger	16 sanger	Ulikt innhold og fokus i fellessanger. Fellessangene i barnehagene var kortere.
Bevegelse	2 sanger	4 sanger	
Lytting	1 sang	7 sanger	Bare én skole. Noen av overgangssituasjonene på den ene skolen inkluderte også lytting.
Skape/musisere		5 min + 1 sang diktet av en voksen	Kun i en barnehage.

Overgang	18 min 15 sek		En skole som brukte musikk i nesten alle overganger.
Bakgrunn	1 time	1 time 53 min	

Det må tas i betraktning at en dag i barnehagen er lengre enn en dag på skolen. En skoledag for 1.trinn er som regel fra 08.30-13.30/14.00. En full dag i en barnehage er fra 07.15/07.30 - 16.30. En dag i barnehagen er altså ca 4 timer lengre enn i 1.klasse. Av resultatene kan vi se at musikk på anlegget ofte skjer på starten og mot slutten av barnehagedagen. Hvis vi da ser litt bort fra den rolige starten på barnehagedagen der barna leveres litt etter litt, og hentetiden som ofte er ca fra kl 15.00 blir resultatene nokså like i barnehagen og på skolen. Man kan også se at det er veldig stor variasjon fra skole til skole, og fra barnehage til barnehage. Jeg opplevde også bruk av musikk var veldig personavhengig.

Tematisk Analyse

Ved å analysere disse kategoriene, ble flere temaer identifisert:

1. **Bruken av Musikk i Fellesskap:** Både i skolen og barnehagen ble det sunget fellessanger. Dette ser ut til å styrke fellesskapsfølelsen blant barna og bidrar til trivsel og glede. Fellessanger er også en måte å inkludere alle barna på en enkel måte, uavhengig av deres individuelle ferdigheter.
2. **Musikk for Bevegelse:** I både skoler og barnehager brukes sanger for å fremme bevegelse. Dette inkluderer aktiviteter som å danse eller utføre bevegelser til musikk. Dette kan bidra til utvikling av motoriske ferdigheter og fysisk helse.
3. **Musikk for Lytting:** Barnehagene lyttet til flere sanger enn skolene. Lytting til musikk kan hjelpe med å roe ned barna og skape en rolig atmosfære, noe som kan være spesielt nyttig i løpet av en lang dag.
4. **Musikk som Overgangsverktøy:** Skolene brukte musikk mer systematisk som et verktøy for å markere overganger mellom aktiviteter. Dette kan hjelpe med å

strukturere dagen og gjøre overganger smidigere for barna.

- 5. Spontansang og Bakgrunnsmusikk:** Spontansang og bruk av bakgrunnsmusikk var til stede både i skolen og barnehagen. Dette indikerer at musikk er en naturlig del av hverdagen og kan bidra til en mer avslappet og hyggelig atmosfære.

Konklusjon

Analysen viser at musikk brukes på ulike måter i både skoler og barnehager, og at den spiller en viktig rolle i barns daglige liv. Variasjonen i bruk av musikk avhenger mye av de individuelle lærerne og barnehageansattes initiativ. Dette understreker viktigheten av personalets bevissthet og kompetanse når det gjelder å integrere musikk i det pedagogiske arbeidet.

5. Diskusjon

Det er betydelig variasjon mellom de ulike barnehagene og 1. klassene når det gjelder bruk av musikk. Bruken av musikk i både barnehage og 1. klasse er i stor grad avhengig av initiativet og engasjementet til de voksne. Fellessanger er en vanlig aktivitet i både barnehager og 1. klasser, men bruken av musikk har ulik karakter og formål i de to miljøene.

I barnehagen blir musikk ofte brukt som en lek-preget aktivitet, hvor alle samlingsstunder inkluderer fellessang. Dette skaper en sosial og inkluderende atmosfære som fremmer barns glede og deltakelse. Jeg la merke til mer spontan sang i barnehagene, noe som sannsynligvis skyldes den frie leken som dominerer hverdagen. Bakgrunnsmusikk brukes også i større grad i barnehagen for å skape en behagelig atmosfære i rommet.

I kontrast brukes musikk i 1. klasse hovedsakelig for sin nytteverdi, som et verktøy for å strukturere dagen og støtte læringsprosesser. Tematikken i fellessangene varierer også mellom barnehagen og 1. klasse, noe som reflekterer de ulike pedagogiske målene i de to miljøene. Barna i barnehagen viste tydelig større glede i musikkaktiviteter sammenlignet med barna i 1. klasse, hvor musikk oftere blir integrert som en del av den daglige rutinen og læringsstrukturen.

Videre observerte jeg mye mer fri lek i barnehagene enn i 1. klasse. Denne frie leken inkluderer ofte spontan musikklek og bruk av instrumenter, noe jeg kun så i barnehagen. Det er gjennom denne frie, lek-baserte tilnærmingen at barn i barnehagen opplever musikk som en kilde til glede og kreativ utfoldelse. Samlet sett viser disse observasjonene at musikkens rolle og anvendelse i barnehagen er mer lekbasert og spontan, mens den i 1. klasse er mer strukturert og målrettet mot pedagogiske formål.

Disse funnene vil jeg nå tolke i lys av teorien som understreker musikkens rolle i barns utvikling.

5.1. Variasjon i bruk av musikk og personavhengighet

Det er betydelig variasjon i hvordan musikk brukes både mellom ulike barnehager og 1.klasser. Dette kan sees i lys av teori som understreker viktigheten av konteksten og de voksnes rolle i barns musikalske opplevelser. I noen barnehager og klasserom kan musikk være en sentral del av hverdagen, mens det i andre kan være en mer perifer aktivitet. Musikkens bruk varierer mye fra person til person, noe som tyder på at enkelte lærere og barnehageansatte ser musikkens verdi mer enn andre. De som aktivt bruker musikk, anerkjenner kanskje dens rolle i å fremme sosial kompetanse, språkutvikling og følelsesregulering. Funnene viser at bruk av musikk i både barnehager og 1.klasser er sterkt avhengig av de voksne. Dette bekrefter teorien om at pedagogers kompetanse og engasjement er avgjørende for hvor mye og hvordan musikk integreres i det pedagogiske arbeidet. Når ansatte har en positiv holdning til musikk og ser verdien i å bruke det som et pedagogisk verktøy, er det mer sannsynlig at musikk blir en naturlig del av hverdagen i barnehagen eller klassen.

I funnene kan vi se at i de aller fleste situasjoner der det ble burt musikk, var de voksne involvert og igangsetter. Sang på stasjon for å motivere, i ventesituasjon i garderoben, dans i barnehagen, lærerne med musikkinteresse og kompetanse som også spilte gitar, i samlingsstunder osv. Det var tydelig i hvilke samlingsstunder den voksne var komfortabel med å lede barna i sang og som hadde et godt sangrepertoar.

5.2. Fellessang

Både i barnehagene og 1.klassene brukes fellessanger mye, men på forskjellige måter. I barnehagen brukes fellessanger ofte som en lekpreget aktivitet. Dette kan tolkes i lys av teorier om lekens rolle i barns utvikling, hvor lek og musikk kombineres for å fremme læring og trivsel. I 1.klasse brukes fellessanger mer for sin nytteverdi, for eksempel for å støtte læring av faglige ferdigheter eller for å strukturere dagen. Dette viser hvordan musikkens rolle endrer seg i takt med barnas utvikling og skolens krav. Tematikken i fellessangene varierer mellom barnehagene og 1.klassene, noe som gjenspeiler de forskjellige læringsmålene og utviklingsstadiene til barna. I barnehagen kan fellessanger handle om enkle temaer som dyrelyder, hverdagsaktiviteter og grunnleggende sosiale ferdigheter. Sangene i barnehagen inviterte og oppfordret mye

mer til bevegelser. Eksempler med lekpreg jeg velger å trekke frem er sangen om Måken som den ene voksne i barnehage 1 diktet i garderoben og «Pitt Pott Nøtt» som har en morsom og tøysete tekst som barna lo av.

Pitt Pott Nøtt

Pitt Pott Nøtt skulle ut og gå, men han hadde ingen bukse på.

Så tok mor et rutet skjørt, og sydde bukse til Pitt Pott Nøtt.

Pitt Pott Nøtt likte ikke buksa si, med slike striper og ruter i.

Så tok mor hans et pølseskinn, og sydde bukse til gutten sin.

Pitt Pott Nøtt tok sitt pølseskinn, og stakk begge bena inn.

Men da han trakk det på – så akk, hele pølseskinnet sprakk.

Pitt Pott Nøtt skulle ut og gå, men han hadde ingen bukse på.

Mor hans hadde ikke råd til fler, og Pitt Pott Nøtt fikk ingen bukse mer.

I 1.klasse kan sangene har mer pedagogisk innhold og være mer rettet mot faglige temaer. I mine observasjoner la jeg spesielt merke til tematikken rundt dette.å være en god venn, alle blir sett, vi har det bra sammen osv. Dette understøttes av teorier som peker på hvordan musikk kan brukes til å støtte spesifikke læringsmål på forskjellige utviklingsstadier.

Dagen vår er over nå

Dagen vår er over nå, vi skal takke pent og gå.

Takk for alt som du har gitt meg, gode smil har jeg fått fra deg.

Vi vil møtes snart igjen, du min kjære klassevenn.

Jeg er glad i klassen vår her på skolen hvor vi går

Jeg er trygg og har det fint her, tenk at alle vet hvem jeg er

En ting det har jeg forstått her på skolen er det godt.

Når du ser en venn:

*Når du ser en venn som trenger hjelp og trøst og gode ord,
er det du som har fått sjansen til å være venn og bror*

*Når du ser en venn som gråter for at andre gikk sin vei,
skal du rekke hånden frem og si: «Kom her og lek med meg».*

5.2.1 Musikk og fellesskap

I både skolen og barnehagen er fellessanger en vanlig aktivitet. Disse fellessangene kan være med å styrke fellesskapsfølelsen blant barna. Sangene bidrar til trivsel og glede, og de inkluderer alle barna uavhengig av deres individuelle ferdigheter. Fellessanger er en enkel måte å skape et inkluderende miljø hvor alle kan delta. Gjennom felles musikalske opplevelser opplever barna samhørighet og tilhørighet, noe som kan bidra til å bygge sterke sosiale bånd. Dette er spesielt viktig i en tidlig alder hvor barn lærer om samarbeid, deltakelse og respekt for andres bidrag.

5.2.2. Musikk og identitet

Musikk er også viktig for barns identitetsutvikling. Når barn deltar i musikalske aktiviteter, opplever de mestring og får tillit til egne ferdigheter. Dette styrker deres selvtillit og tro på seg selv. Musikk gir rom for å utforske kulturelle og sosiale identiteter, og musikk som er viktig for familie eller venner kan bidra til å styrke fellesskapet. Musikk knyttet til en bestemt kultur kan også styrke følelsen av tilhørighet. Læreplanen for musikkfaget vektlegger dette gjennom temaer som folkehelse og livsmestring. Gjennom musikalsk samspill blir barn bevisst på sin egen kropp og følelser, noe som bidrar til deres personlige utvikling. Musikk stabiliserer oss i situasjoner der nære relasjoner gir tillit til å utforske verden. Musikk bidrar også til å opprettholde og styrke båndene til kulturelle eller sosiale grupper. Sammen med andre kunstfag hjelper musikk barn med å håndtere tanker og følelser, noe som er viktig for god psykisk helse.

5.3. Spontansang og bakgrunnsmusikk

I barnehagen observeres mer spontan sang og bruk av bakgrunnsmusikk, noe som kan tilskrives mer fri lek og en mindre strukturert hverdag. Dette skyldes nok både mer tid og mer fri lek. Resultatet hadde nok sett annerledes ut hvis jeg også hadde observert i SFO-tiden på skolen. Spontansang er et naturlig uttrykk for barn og bakgrunnsmusikk bidrar til en avslappet atmosfære og kan fremme barns emosjonelle og sosiale utvikling. Teorien om musikkens rolle i emosjonell regulering støtter dette funnet, da musikk kan bidra til å skape en trygg og positiv atmosfære for barna. Det er også viktig å dra inn kultur-aspektet her i forbindelse med hvilke låter som ble satt på i noen av barnehagene. Som nevnt var det spillelister med norske «klassiskere». Både barnesanger og andre kjente sanger av Knudsen og Ludvigsen, Alf Prøysen og sanger fra Hakkebakkeskogen.

Spontansang er et tydelig eksempel på hvordan barn uttrykker seg musikalsk i hverdagen. Denne formen for sang oppstår uten voksenoppfordring og er ofte knyttet til barnas aktiviteter og følelser i øyeblikket. Spontansangen reflekterer barnas umiddelbare opplevelser og kan variere fra glede til frustrasjon. En kultur som fremmer musikalsk og spontan utfoldelse kan ha stor betydning for barns kreative utvikling. Ved å skape et trygt miljø hvor barn føler seg oppmuntret til å være originale og kreative, kan vi støtte deres evne til å uttrykke seg og utvikle seg på en helhetlig måte. Dette krever at voksne er åpne for barnas undring og uttrykk, og at de selv har mot til å være kreative og improvisere. Spontanmusikk kan også fungere som en måte å løfte humøret på.

5.4. Fri lek og instrumentbruk

Det ble observert mer fri lek i barnehagen enn i 1.klasse, Dette handler både om en friere struktur på dagen i barnehagen, men også på lengden av dagen. Noen av barna i den ene barnehagen spilte også instrumenter. Dette viser hvordan barnehagen gir mer rom for utforskende og kreativ lek, noe som er viktig for barns helhetlige utvikling. Lektorier understreker viktigheten av fri lek for barns kognitive, sosiale og motoriske

utvikling. Musikkaktiviteter i fri lek gir barna mulighet til å uttrykke seg kreativt og utvikle musikalske ferdigheter på en naturlig måte. Et annet viktig poeng her er barnas tilgang til instrumenter og hvordan ve voksne tilrettelegger for at barna kan få uttrykke seg musikalsk.

5.5. Musikkens nytteverdi

I 1.klasse brukes musikk ofte som et verktøy for å strukturere dagen og støtte læringsprosesser. Dette kan sees i sammenheng med teorier om musikkens praktiske bruksområder i skolemiljøet, hvor musikk kan hjelpe med å markere overganger mellom aktiviteter og skape en strukturert og forutsigbar hverdag for barna. I mine observasjoner så jeg mindre av dette enn jeg hadde trodd. Den ene 1.klassen brukte musikk i alle overganger, men i de to andre brukte de ingenting. Dette understreker igjen poenget om personavhengighet, men kan også skyldes kultur fra skole til skole. Her kan man også dra inn dette med tematikken i fellessang. I 1.klasse ble i mye større grad fellessanger benyttet til å formidle et fint budskap. I barnehagen handlet fellessanger mest om å bare synge sammen. I en skole lyttet de også til en matematikk-sang. Dette er et eksempel på hvordan musikk kan ha funksjoner utover det estetiske. Musikk har mange positive effekter i pedagogisk sammenheng. Det kan fremme språkstimulering, logisk-matematisk intelligens, sosialt samspill og fungere som en pause i skolehverdagen. Et eksempel på dette er bevegelses-sangene/dansene som ble brukt inni noen arbeidsøkter i 1.klasse. Musikkarbeid kan også gjøre barn til bedre lesere og skrivere, redusere fravær og øke trivselen. Samtidig må vi verdsette musikkens kjerneverdi for barns estetiske og kreative utvikling.

I barnehagen styrker musikkarbeid motorikk, språk, samarbeidsevner og turtaking. De sangene jeg observerte som fellessanger i barnehagen er kortere enn de som brukes i 1.klasse. Barna lærer seg teksten fort og kan synge med. Det ble sunget mange sanger med bevegelser og dette styrker både motorikk og språkforståelse.

5.5.1. Musikk som overgangsverktøy

I skoler brukes musikk systematisk for å markere overganger mellom aktiviteter. Dette hjelper med å strukturere dagen og gjøre overganger smidigere for barna. Musikk som overgangsverktøy gir en rytme til dagen, noe som kan gjøre det enklere for barna å

tilpasse seg endringer og holde fokus. For eksempel kan en bestemt melodi signalere at det er tid for å rydde opp, eller at en ny aktivitet skal begynne. Dette skaper forutsigbarhet og trygghet for barna, og bidrar til en mer organisert og effektiv læringsprosess. Overgangssanger kan også være en morsom måte å motivere barna på, og gjøre daglige rutiner til positive opplevelser.

5.6. Barna og musikkglede

Det ble observert at barna i barnehagen viste mer glede i musikkaktiviteter enn barna i 1.klasse. Dette kan skyldes den lekpregede tilnærmingen til musikk i barnehagen, som gjør aktivitetene mer spontane og mindre preget av læringskrav. I barnehagen er musikk en del av lek og daglige rutiner, mens i skolen kan musikken oppleves som mer målrettet og mindre leketont. Jon-Roar Bjørkvold introduserte begrepet "barndomsbruddet" for å beskrive overgangen i et barns liv når de naturlige uttrykksformene gjennom lek, sang og musikk blir undertrykt av voksenlivets strukturer og krav. Han påpeker at barn naturlig kommuniserer og utvikler seg gjennom musiske aktiviteter, men at dette ofte hemmes når de begynner på skolen og møter samfunnets normer som legger mindre vekt på slike uttrykk.

5.6.1. Barns naturlige musiske uttrykk

Barn har en iboende evne til å uttrykke seg gjennom musikk, lek og andre kreative former. Disse aktivitetene er viktige for deres emosjonelle, sosiale og kognitive utvikling. Når barn leker og synger, utvikler de ikke bare sine musikalske evner, men også sin fantasi, kreativitet og evne til å samhandle med andre. Disse aktivitetene bidrar til å skape mening og sammenheng i barnas liv.

5.6.2. Kulturkollisjonen Mellom Barnekultur og Skolekultur

Bjørkvold beskriver skolens strukturerte og ikke-musiske læringsformer som en kontrast til barnekulturens spontane og musikalske tilnærminger. Når barn begynner på skolen, møter de ofte en hverdag preget av faste rutiner og læringsmål som ikke alltid gir rom for spontanitet og kreativitet. Denne overgangen kan oppleves som en kulturkollisjon, hvor barnas naturlige uttrykksformer blir undertrykt til fordel for mer

strukturerte og målrettede aktiviteter. Dette kan skape spenninger og frustrasjoner hos barna, som kan føle at deres behov for kreativ utfoldelse ikke blir tilfredsstillt.

Ifølge Bjørkvold kan undertrykkelsen av barns musiske uttrykk ha negative konsekvenser for deres helhetlige utvikling og velvære. Når barn ikke får uttrykke seg gjennom musikk og lek, kan det påvirke deres selvtillit, sosiale ferdigheter og generelle trivsel. Barn som opplever å bli fratatt muligheten til å utøve sine naturlige uttrykksformer, kan miste noe av sin indre drivkraft og nysgjerrighet.

Bjørkvold argumenterer for at det er viktig å bevare og fremme barnas naturlige musiske uttrykk gjennom hele oppveksten. Dette innebærer at skolen og samfunnet bør tilrettelegge for mer lek, sang og kreativitet i barns daglige liv. Ved å gjøre dette kan man motvirke de negative effektene av "barndomsbruddet" og sikre en mer balansert og helhetlig utvikling for barna. Dette kan inkludere mer fokus på kunst- og musikkfag i skolen, samt å legge til rette for aktiviteter som oppmuntrer til kreativ utfoldelse både i og utenfor skolen.

5.6.1. Musikk for Bevegelse

Musikk brukes for å fremme bevegelse i flere av 1.klassene og barnehagene. Dette inkluderer aktiviteter som dans og ulike bevegelser til musikk, noe som bidrar til utviklingen av motoriske ferdigheter og fysisk helse. Bevegelse til musikk gir også barna muligheten til å uttrykke seg fysisk, noe som kan være spesielt viktig for deres helhetlige utvikling. I barnehagene observerte jeg mye sang med bevegelse i samlingsstunder og dans og leker med mye bevegelse. Barna viste stort engasjement i disse aktivitetene. Gjennom dans og bevegelse lærer barna også om koordinasjon, balanse og rytme, ferdigheter som er viktige for deres fysiske utvikling. Musikk og bevegelse kombinerer kropp og sinn på en måte som fremmer helhetlig vekst. Jeg vil også trekke frem av mine observasjoner betydningen av den voksne. I den barnehagen hvor det ble brukt mye dans hadde en av de ansatte kompetanse på dette området og hennes engasjement smittet over på barna. Dette førte også til at barna ønsket å danse selv om hun ikke var igangsetter av aktiviteten.

5.6.2. Musikk for Lytting

Lytting til musikk er mer fremtredende i barnehagene enn i skolene. Barnehagene bruker sanger for å skape en rolig atmosfære, noe som kan være nyttig for å roe ned barna i løpet av en lang dag. Dette bidrar til emosjonell regulering og gir barna en mulighet til å reflektere og slappe av. Den 1.klassen som brukte lytting i overgangssituasjonene oppnådde nettopp dette: En rolig atmosfære i klasserommet og en behagelig overgang for elevene. Gjennom lytting utvikler barna også viktige ferdigheter som konsentrasjon, oppmerksomhet og evnen til å følge med på detaljer. Musikklytting kan også være en kilde til inspirasjon og kreativ tenkning, samt en måte å introdusere barna for ulike musikalske sjangre og kulturer.

5.7. Barnekultur og barns musikkultur

Barnekultur handler om barns deltakelse i kulturelle aktiviteter som tilskuere, deltakere eller skapere. Det er nyttig å skille mellom kultur for barn, med barn og av barn, som forskerne Danbolt og Enerstvedt foreslår. Kultur for barn er aktiviteter og produkter laget for barn, som barnebøker, filmer og sanger. Kultur med barn innebærer samspill mellom barn og voksne, som teater og musikkaktiviteter. Kultur av barn fokuserer på barns egne kreative uttrykk, som leker, fortellinger og sanger.

For barn i barnehagealder er lek en viktig aktivitet, som reflekterer den muntlige tradisjonen i barns kultur. Leken er ofte sosial og krever samspill med andre barn. Gjennom lek lærer barn sosiale ferdigheter, empati og samarbeid. Musikkaktiviteter i barnehagen dekker mange aspekter av barnekulturen. Barn synger sanger laget for dem, hører på musikk, og deltar i aktiviteter som dans og bevegelse. Disse aktivitetene lar barna uttrykke seg kreativt, utvikle musikalske ferdigheter og oppleve glede og fellesskap. De lærer også om historiefortelling og musikk, som de senere kan bruke i egen lek og kreativitet.

Barns kulturelle uttrykk skjer ikke i et vakuum, men innenfor et kulturelt rammeverk med normer og regler. Disse normene kan begrense eller fremme barns kreative uttrykk. Voksne spiller en viktig rolle i å definere og styre disse normene, og dermed forme barns kultur. Når vi ser barn i lek, ser vi mange former for uttrykk. Barn

kombinerer lyd, bevegelse og sosial interaksjon på en måte som viser deres helhetlige utvikling. Denne tilnærmingen understreker viktigheten av å se barnet som en helhet, hvor alle aspekter av utviklingen er sammenvevd.

Jon-Roar Bjørkvold har studert barns musikalske uttrykk i ulike land og funnet mange likheter i hvordan barn uttrykker seg gjennom lek. Han mener at barns spontane musikalske uttrykk er nært knyttet til leken. Denne spontane musikken kan være vanskelig å oppdage hvis man har en snever forståelse av hva musikk er. Derfor er det viktig å ha en åpen holdning til barns musikalske uttrykk, og å oppmuntre og delta i disse uttrykkene.

6. Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan musikk brukes i barnehagen og skolen, samt hvordan den kan støtte overgangen fra barnehage til skole. Jeg har også sett på hvordan musikk kan integreres i begynneropplæringen og lekpregede aktiviteter for å videreføre noe barna er kjent med fra barnehagen og inn i 1.klasse. Ved å forstå og utnytte musikkens potensial i pedagogisk sammenheng, kan vi skape et mer inkluderende og stimulerende læringsmiljø for barna.

Gjennom denne analysen har vi fått en dypere forståelse av hvordan musikk brukes i både barnehage og 1.klasse, samt hvordan denne bruken påvirker barns utvikling og hverdagsliv. Variasjonen i musikkbruk mellom ulike barnehager og 1.klasser viser tydelig at musikkens rolle i stor grad er avhengig av de voksne som leder aktivitetene. Denne personavhengigheten understreker viktigheten av at pedagoger og lærere har kompetanse og interesse for å integrere musikk i det pedagogiske arbeidet.

I barnehagen brukes musikk ofte som en del av lekpregete aktiviteter og fri lek, noe som gir rom for spontanitet og kreativitet. Dette skaper en positiv atmosfære hvor barna kan uttrykke seg fritt og utvikle sine musikalske ferdigheter på en naturlig måte. Bruken av fellessanger, bakgrunnsmusikk og instrumenter bidrar til å skape en inkluderende og engasjerende læringsmiljø. Musikkens rolle som en integrert del av samlingsstunder viser dens betydning for fellesskapsfølelsen og den sosiale utviklingen hos barna.

I 1.klasse brukes musikk mer systematisk for å strukturere dagen og støtte læringsprosesser. Fellessanger blir ofte brukt for å lære faglige ferdigheter og markere overganger mellom aktiviteter. Dette viser hvordan musikk kan fungere som et praktisk verktøy for å skape en forutsigbar og strukturert hverdag for barna. Samtidig kan denne målrettede bruken av musikk føre til at den oppleves som mindre lekbetont og spontan sammenlignet med barnehagen.

Funnene viser også at barn i barnehagen ofte viser mer glede i musikkaktiviteter enn barn i 1.klasse. Dette kan skyldes den mer lekpregede tilnærmingen til musikk i barnehagen, hvor musikk er en integrert del av leken og de daglige rutinene. Denne forskjellen peker på viktigheten av å opprettholde elementer av lek og spontanitet i

musikkaktiviteter også i skolen, for å sikre at barna fortsatt opplever glede og engasjement i musikk.

Samlet sett illustrerer denne analysen hvordan musikkens fleksibilitet gjør den til et verdifullt pedagogisk verktøy som kan tilpasses ulike behov og læringsmiljøer. For å maksimere musikkens positive effekter på barns utvikling, er det viktig at pedagoger og lærere er bevisste på hvordan de kan bruke musikk på en inkluderende og engasjerende måte. Ved å styrke de ansattes kompetanse og interesse for musikk, kan vi sikre at alle barn får tilgang til de rike lærings- og utviklingsmulighetene som musikk tilbyr, både i barnehagen og skolen. Dette understreker behovet for kontinuerlig profesjonell utvikling og støtte til pedagoger og lærere, slik at de kan bruke musikk som et effektivt verktøy for å fremme barns helhetlige utvikling. Gjennom målrettet innsats kan vi bidra til å skape et læringsmiljø hvor musikkens potensial fullt ut utnyttes, til glede og nytte for alle barn.

Musikk er viktig for barns liv og utvikling av mange grunner. For mange som jobber med barn, er musikk en kilde til trivsel, glede og fellesskap. Musikk lar barn uttrykke følelser og opplevelser som kan være vanskelig å sette ord på. Musikk kan røre ved følelser og utløse reaksjoner både i kroppen og sinnet. Gjennom musikk kan barn oppleve personlig utvikling og undring. Dette viser hvor viktig barnehagen og skolen er for barns personlige vekst.

I barnehagen er musikk ofte en naturlig del av leken, mens den i skolen kan brukes mer strukturert for å støtte begynneropplæringen. Overgangen fra barnehage til skole er en viktig periode i barns liv, og musikk kan være et nyttig verktøy for å gjøre denne overgangen smidigere.

I barnehagen brukes musikk på mange ulike måter. Fellessanger og musikkleker er vanlige aktiviteter som bidrar til å styrke fellesskapsfølelsen blant barna. Gjennom sang og bevegelse til musikk utvikler barna både sosiale ferdigheter og motoriske evner. Musikken kan også brukes for å skape en rolig atmosfære og hjelpe barna med å regulere følelsene sine. Barnehageansatte bruker ofte musikk spontant og intuitivt, noe som gjør musikken til en naturlig del av barnas hverdag.

Når barna begynner på skolen, blir musikk fortsatt en viktig del av deres læringsopplevelse, men ofte på en mer strukturert måte. Musikk kan brukes til å støtte

begynneropplæringen, for eksempel ved å hjelpe barna med å lære bokstaver, tall og språk gjennom sanger og rim. I skolen brukes musikk også systematisk som et overgangsverktøy, som hjelper barna med å tilpasse seg de nye kravene og rutinene i skolemiljøet.

Overgangen fra barnehage til skole kan være utfordrende for mange barn. De går fra en lekpreget hverdag til et mer strukturert læringsmiljø. Musikk kan være et effektivt verktøy for å lette denne overgangen. Ved å bruke kjente sanger og musikkaktiviteter kan lærerne skape en følelse av kontinuitet og trygghet for barna. Musikk kan også brukes for å gjøre læringsprosessen mer engasjerende og morsom, noe som kan hjelpe barna med å tilpasse seg den nye skolehverdagen.

Lek og lekpregede aktiviteter fortsetter å være viktige i barnas læring både i barnehagen og skolen. Lek gir barna muligheten til å utforske, eksperimentere og lære på en naturlig måte. Når musikk integreres i lek, kan det fremme kreativitet og spontanitet, samtidig som det styrker barns kognitive og emosjonelle utvikling. I skolen kan lekpregede aktiviteter bidra til å opprettholde barnas motivasjon og interesse for læring, og gjøre det lettere for dem å forstå og huske ny informasjon.

Lekens rolle i skolen har vært under økende fokus de siste årene, særlig i forbindelse med tidlig innsats og begynneropplæring. Barns behov for bevegelse og lekende arbeidsformer i de første skoleårene er godt dokumentert. Å skape rom for lek, både inne i klasserommet og ute, kan bidra til økt engasjement, trivsel og læring. Lek kan også støtte barns sosiale og kognitive utvikling ved å gi dem mulighet til å være aktive, utforskende og deltakende i læringsprosesser sammen med venner.

6.1. Lek, estetikk og kreativitet

Lek er nært knyttet til estetikk og kreativitet. Barns lek involverer ofte improvisasjon, fantasi og skapende aktiviteter. I denne sammenhengen er risikoen for å mislykkes lav, noe som gir barna en trygg plattform for å utforske og uttrykke seg uten frykt for konsekvenser. Dette kan styrke deres selvtillit og bidra til en positiv læringsopplevelse.

Teorien om "barndomsbruddet" understreker viktigheten av å anerkjenne og støtte barns naturlige behov for musiske uttrykk. Ved å tilrettelegge for mer lek, sang og kreativitet, kan vi bidra til å fremme barnas helhetlige utvikling og trivsel. Dette krever en bevisst innsats fra både skolen, foreldre og samfunnet som helhet. Ved å integrere musiske aktiviteter i barnas daglige liv, kan vi motvirke de negative konsekvensene av "barndomsbruddet" og gi barna en rikere og mer meningsfull oppvekst.

6.2 Lek i utdanningssystemet

Etter innføringen av kunnskapsløftet i 2006, med fokus på grunnleggende ferdigheter og målbare kompetansemål, har det vært en utfordring å ivareta kunst- og kulturfagene, inkludert lekens rolle. En helhetlig tilnærming til kunnskapsutvikling bør inkludere kunstneriske ferdigheter og skapende prosesser. Dette bidrar til en balansert utvikling av barnets kognitive, sosiale og emosjonelle ferdigheter.

Kontinuitet mellom Barnehage og Skole

For å skape en positiv start på skolen, er det avgjørende med kontinuitet mellom barnehagen og skolen. Undervisningen bør ta utgangspunkt i barnas egne opplevelser og erfaringer fra barnehagen. Dette innebærer å anerkjenne og bygge videre på disse erfaringene, og tilrettelegge for aktive, utforskende og deltakende læringsprosesser. Barna bør få mulighet til å engasjere seg i lek og læring sammen med venner, med støtte fra pedagoger.

6.2.1. Lekens fremtid i skolen

Diskusjonen om lekens plass i skolen vil trolig fortsette, ettersom vi søker å balansere kravet til kunnskap og kompetanse med barns naturlige behov for lek og utforskning. Det er viktig å anerkjenne leken som en integrert del av barnas læringsprosess, og å skape læringsmiljøer som fremmer både trivsel og læring. Dette krever en kontinuerlig dialog mellom politikere, forskere, lærere og foreldre for å sikre at lekens verdi ivaretas og integreres i skolehverdagen på en meningsfull måte.

6.3. Betydningen av en god overgang

Overgangen fra barnehage til skole er avgjørende for barnas trivsel og videre utvikling. Måten denne overgangen tilrettelegges på, kan ha stor innvirkning på hvordan barn tilpasser seg skolens miljø og krav. En god overgang kan bidra til å skape en trygg og støttende læringsopplevelse, som igjen fremmer barns sosiale og kognitive utvikling.

Diskusjonen om hvorvidt barnehagen skal forberede barna på skolen, eller om skolen skal tilpasse seg barna, er langvarig. Forskning fra Danmark og Island viser at lek og gode relasjoner i barnehagen er avgjørende for barnas trivsel. Barna foretrekker aktiviteter som gir dem mulighet til å være aktive og deltakende, noe som indikerer at en undervisningsform som oppmuntrer til aktiv utforskning og lek, er mest effektiv. Dette antyder at skolen bør bygge på barnas erfaringer fra barnehagen for å skape et optimalt læringsmiljø.

Leken i skolen ble et hett tema i forbindelse med Reform 97, da barn skulle starte skolen ved seks år i stedet for syv. Dette viser hvor komplekst det er å implementere politiske beslutninger i praksis. Etter over 20 år har diskusjonen om lekens plass i skolen blusset opp igjen. For å forstå dagens debatter om hva barn skal lære, er det viktig å reflektere over de opprinnelige intensjonene og utfordringene som fulgte med Reform 97.

Lekens betydning for barns læring og utvikling er bredt anerkjent. Både barnehagen og skolen ser på lek som en positiv faktor. Den norske skolen anerkjenner dette, og i dokumentet "Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnsopplæringen" fra 2017, vektlegges lekens betydning for de yngste skolebarna. Lek anses som viktig for trivsel, utvikling og læring. Det er en aktivitet som er frivillig, indre motivert, fantasifull, og en form for kommunikasjon. Det er positivt at skolen nå legger vekt på lek som en integrert del av læringen. Lærerne arbeider med å skape rammer for både fri lek og strukturert lek. Dette kan gi håp om bedre læring og trivsel for barna. Ved å inkludere ulike typer aktiviteter, fra strukturert arbeid til fri lek, kan skolen tilby varierte læringsmuligheter som appellerer til barnas naturlige nysgjerrighet og behov for bevegelse og utforskning.

6.4. Oppsummering

Disse funnene illustrerer hvordan musikkens rolle og bruk varierer mellom barnehage og skole, avhengig av kontekst og de voksnes engasjement. Ved å forstå disse forskjellene kan vi bedre tilrettelegge for at musikk integreres på en måte som støtter barns helhetlige utvikling både i barnehagen og skolen. Musikkens fleksibilitet gjør den til et verdifullt pedagogisk verktøy som kan tilpasses ulike behov og læringsmiljøer.

Musikkens betydning for barn er stor og kompleks. Den bidrar til trivsel, glede, fellesskap, personlig vekst og identitetsutvikling. Musikk skaper fellesskap og styrker kulturelle og sosiale identiteter. Den har også klare pedagogiske nytteverdier, men musikkens iboende estetiske og kreative verdi må ikke undervurderes for å gi barn en helhetlig og meningsfull oppvekst.

For å sikre en vellykket overgang fra barnehage til skole, må skolens tilnærming til lek og læring reflektere barnas tidligere erfaringer og behov. Dette innebærer å integrere lek i skolens pedagogiske praksis på en måte som fremmer både trivsel og læring. Ved å balansere kravene til kunnskap og kompetanse med barns naturlige lekende væremåte, kan skolen skape et læringsmiljø som støtter barnas helhetlige utvikling.

Musikk kan bidra til språkopplæring, sosial kompetanse og emosjonell utvikling. Fellessanger og bevegelsessanger støtter språkutvikling og motoriske ferdigheter, mens lyttesanger kan bidra til emosjonell regulering. Bruken av musikk som overgangsverktøy viser hvordan musikk kan brukes praktisk for å strukturere barnas hverdag og fremme en positiv læringsmiljø.

7. Konklusjon

Analysen viser at musikk brukes på ulike måter i både skoler og barnehager, og at den spiller en viktig rolle i barns daglige liv. Variasjonen i bruk av musikk avhenger mye av de individuelle lærernes og barnehageansattes initiativ. Dette understreker viktigheten av personalets bevissthet og kompetanse når det gjelder å integrere musikk i det pedagogiske arbeidet. Musikkens rolle i barns liv er mangesidig. Den bidrar til trivsel, glede, fellesskap, personlig vekst og identitetsutvikling. Musikk spiller en viktig rolle i å skape fellesskap og styrke kulturelle og sosiale identiteter. Samtidig har musikk en klar nytteverdi i pedagogiske sammenhenger, men dette bør ikke være den eneste grunnen til at musikk er viktig i barnas liv. Musikkens iboende estetiske og kreative verdi er uvurderlig og må fremheves for å gi barn en helhetlig og meningsfull oppvekst. Musikkens evne til å berike barnas hverdag på ulike måter understreker behovet for å integrere musikk som en sentral del av den pedagogiske praksisen. Dette krever at lærere og barnehageansatte er bevisste på musikkens potensial og får tilstrekkelig opplæring og ressurser til å bruke musikk på en effektiv og meningsfull måte. Gjennom systematisk og kreativ bruk av musikk kan man ikke bare forbedre barns læringsopplevelser, men også bidra til å forme harmoniske, kreative og emosjonelt velbalanserte individer.

Disse funnene understøtter teorien om at musikk har mange positive effekter på barn, både i skolen og barnehagen. Selv om musikkens bruk varierer, er dens evne til å skape fellesskap, fremme læring og støtte emosjonell utvikling tydelig i begge settinger. Dette peker på viktigheten av å inkludere musikk som en integrert del av utdanningen og barnehagearbeidet, og at denne integreringen kan være avhengig av personalets holdninger og ferdigheter.

Jeg ønsker å utvide perspektivet på hvordan bruk av musikk i begynneropplæringen kan bidra til en mer lekpreget skolehverdag.

Referanser/litteraturliste

Andersen-Bakken, E. & Dalland, C. P. (2021). *Metoder i klasseromsforskning – Forskningsdesign, datainnsamling og analyse*. Universitetsforlaget.

Angelo, E., Sæther, M. (2017). *Eleven og musikken*. Universitetsforlaget.

Angelo, E., Sæther, M. (2019). *Barnet og musikken* (3.utg.). Universitetsforlaget.

Backmann, M., & Christensen, A. (2022). *Musikkens rolle i begynneropplæringen*. Høgskolen i Innlandet.

Backmann, L., & Christensen, N. (2022). *Pedagogikk i barnehagen: Teori og praksis*. Cappelen Damm Akademisk.

Bamford, A. (2008). *The Wow Factor: Global Research Compendium on the Impact of the Arts in Education*. Waxmann Verlag.

Becher, A. A., Bjørnsestads, E., Hogsnes, H, D. (red.) (2019). *Lek i begynneropplæringen. Lekende tilnærminger til skole og SFO*. Universitetsforlaget.

Bjervås, L. L. (2011). *Lärande och lek: Om barns inflytande i förskolan*. Studentlitteratur.

Bjørkvold, J.-R. (1989). *Det musiske menneske*. Freidig Forlag.

Bjørkvold, J.-R. (2005). *Det musiske menneske* (7. utg.). Freidig Forlag.

Bjørndal, C. R. P. (2019). *Det vurderende øyet – Observasjon, vurdering og utvikling pedagogisk praksis* (3.utg., 4. opplag). Gyldendal.

Blikstad-Balas, M., & Dalland, C. P. (2021). *Forsknings- og utviklingsarbeid i skolen: En metodebok for lærere*. Cappelen Damm Akademisk.

- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk
- Brown, G., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.
- Danbolt, L. J., & Enerstvedt, R. T. (1995). *Kultur for, med og av barn*. Universitetsforlaget.
- Eidsen, A., & Sørmo, K. (2019). *Musikk i barnehagen: Praktisk tilnærming*. Cappelen Damm Akademisk.
- Eikeseth, E. S. (2020). *Helhetlig tilnærming til begynneropplæring*. Universitetsforlaget.
- Engen, L., & Løkensgard Hoel, T. (2005). *Begynneropplæring i lesing og skriving*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Frost, J., Kiønig, L., & Stenseth, K. (2018). *Tilpasset opplæring i begynneropplæringen*. Gyldendal Akademisk.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. 5. opplag. Cappelen Akademisk Forlag.
- Haug, P. (2015). Seksårsreforma. Om innføringa av seks års alder for skulestart og tiårig obligatorisk grunnskule. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 99(6), 403-416.
- Haugland, P., & Johansen, M. (2020). *Kreativitet og læring i tidlig barndom*. Gyldendal Akademisk.

- Hogsnes, H. D. (2019). *Barns overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeid for sammenheng*. Bergen: Fagbokforlaget
- Hovdenak, S. S. (red)., Olsen, E. (2007). *Musikk - Mulighetenes fag*. Fagbokforlaget.
- Jacobsen, T. (2017). *Barns musikalske utvikling*. Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, A., Christoffersen, L., Tufte, P. A. (2021). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (4. utg.). Abstrakt forlag.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag.
- Jonassen, T. (2017, 21. juni). *Seksåringsreformen 20 år etter: - Gi seksåringene førskolen tilbake*. *Barnehage.no*. Hentet fra <http://www.barnehage.no/artikler/seksaringreformen-20-ar-etter-gi-seksaringene-forskolen-tilbake/427214>
- Krumsvik, R. J., Jones, L. Ø. & Røkenes, F. M. (2019). *Kvalitativ metode i lærarutdanninga*. Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Lillemyr, O. F. (2004). *Lek, opplevelse, læring: I barnehage og skole*. Universitetsforlaget.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Nordisk ministerråd. (2018). *Barn og unges kultur i Norden*. Nordisk ministerråd.

Norsk senter for forskningsdata (NSD). (2021). *Personvern og etikk i forskning*. Hentet fra <https://www.nsd.no/personvernombud/>

Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.

Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.

Ruud, E. (1996). *Musikk og Verdier*. Universitetsforlaget

Skregelig, L., & Knudsen, S. (2022). *Barns lek og digitale medier*. Universitetsforlaget.

Skånland, M. (2019). *Musikk og identitet i barndommen*. Gyldendal Akademisk.

Stray, J. H., & Wittek, L. (2018). *Mangfold og mestring i begynneropplæringen*. Fagbokforlaget.

Sæther, M., Aalberg, E. A. (2008). *Barnet og musikken. Innføring i musikkpedagogikk for førskolelærere*. Universitetsforlaget

Thagaard, T. (2021). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (6. utg.). Fagbokforlaget.

Tjora, Aksel. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.

Utdanningsdirektoratet. (2019). Psykososialt miljø og helse i skolen. Hentet 4. mai 2023, fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/skole/psykososial-helse/psykososialt-miljo-og-helse-i-skolen---rammeverk.pdf>

Utdanningsdirektoratet (2020). Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020

Valberg, I. (2023). «Et språk er jo.. Det er jo musikk.» - Musikk som metode i lese- og skriveutviklingen. UiT Norges arktiske universitet.

Varkøy, Ø. (2003). *Musikk - strategi og lykke. Bidrag til musikkpedagogikk grunnlagstenking*. Cappelen Akademisk.

Varkøy, Ø. (2015). *Hvorfor musikk? En musikkpedagogikk idéhistorie* (3.utg.). Gyldendal Akademisk.

Vinge, J., & Tønnesen, E. (2018). *Barns lek og læring i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Øksnes, M. (2010). *Det lekende barnet i et kulturelt landskap*. Fagbokforlaget.